

VAKOK VILÁGA

HB 1644

A VAKOK ÉS GYENGÉNLTÁK
ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK
FOLYÓIRATA

ELŐFIZETHETŐ A
MEGYEI SZERVEKNÉL
ÉS

A VAKOK ÉS GYENGÉNLTÁK
ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK
KIADÓHIVATALANÁL:
BUDAPEST XIV., MÁJUS 1. ÚT 47.
TELEFON: 210-440

XLIV. évfolyam
1983 * 6 szám

L. Braille

DR. PIRITYI OTTÓ:

Különmunkák és különkeresetek

(III. RÉSZ)

Mostanában a közvélemény hangja időről időre felerősödik az egyszerűbb gazdálkodási formák, a különmunka-lehetőségek értékelésében. Hol a dicsérő, hol az aggályoskodó hangok az erősebbek. Többségük nem „objektív” mond ítéletet, tehát nem abból kiindulva, vajon jó-e ez a nemzetnek vagy sem, hanem szubjektíve: tehát abból kiindulva, hogy ő maga hozzájuthat-e az új formák révén valami különpénzhez. Akinek nincs lehetősége beszállni valamilyen jó „üzletbe”, az nemigen lelkesedik.

A haza javából kiindulók főleg azt a kérdést teszik fel, hogy meddig fér bele ez a nagy „liberalizálás” a szocialista társadalmi-gazdasági rendbe, ideológiánk kereteibe. A kiegészítő gazdaság léte ténykedéssé vált. Ebben a szférában fejttették ki már 1980-ban a társadalmi összes munkaráfordítás 16–18 százalékát. Az ebből származó többletforrások a lakosság fogyasztásának egyhatodát adták. A mezőgazdasági kistermelés adja az ország mezőgazdasági termelésének csaknem egyharmadát. (Ez a magas arány magában foglalja a nagyüzemektől átvett termelői felhasználást is.) A családi munka, az ismerősök összefogása és a magán-kisipar alapján épült a lakások 60 százaléka. A lakossági szolgáltatási igények háromnegyed részét elégítik ki a szocialista szektoron kívül. Becslések szerint a vállalati gazdasági munkaközösségek megalakulása előtt még az ipari-építőipari munkások 70, a mezőgazdasági fizikaiak 90, az értelmiségiek 20–23 és a nyugdíjasok 40 százaléka végzett munkát a kiegészítő gazdaság különböző területein.

A közvélemény ideologikus-politikus beállítottságú része gyakran teszi fel napjainkban a kérdést:

lehet-e szocializmust maszekban építeni? Talán jobb úgy feltenni a kérdést: sérti-e ez a szocializmus érdekeit? Hiszen ami munka egyedül vagy családi alapon, néhány fővel, kis tőkével végezhető, azt jobb így végezni, mert olcsóbb. A „túltársadalmisítás” a tevékenységeket alig elviselhető, hatalmas rezsiköltségekkel terheli. Nagyüzemi módon, nagyüzemi apparátussal bizonyos tevékenységet csak akkor érdemes folytatni, ha kisüzemi módon a szükséglet nem elégíthető ki. A termelőerők és a termelési viszonyok kötelező összhangjának törvénye nemcsak azt jelenti, hogy a történelem során a termelőerők fejlődése kikényszeríti radikális társadalmi-gazdasági állapotváltozások révén az új, előbbrevívó kezeket, hanem azt is, hogy adott időpontban és adott országban, a reális, a meglevő szocializmusban szintén igazolniuk kell a termelési, az irányítási és a tulajdonlási viszonyoknak a termelőerők jellegéhez, koncentráltságához, a tevékenységek és a szükségletek jellegéhez. Ahogy a MÁV nem lehet magánkézből vagy vállalkozó-vállalati formában, éppúgy a cipőjavítást, a fodrászatot és a kisvendéglőt nem ésszerű államigazgatási irányítás alá helyezni.

Igen sok persze a különmunka- és különkereseti lehetőségekben a káros, a destabilizáló elem is. Sok például a kényszerből végzett, önkizsákmányoló különmunka. Itt elsődlegesen a lakáshozjutási és lakberendezési cél, az idősebbeknél pedig a felnövő gyermekek számára való lakás- és lakberendezés-szerzés. Mivel egyesek nem is olyan különleges tudással és munkával családjuknak jólétet teremtenek, és ez nem tűnik mások számára sem elérhetetlennek, fokozódik a család-

okban az utánzási hajlam, az utoléricsési effektus, sőt: a lekörözési mánia. Mindenki azt figyeli, hogy a másik család mivel gyarapodott, miben kell azt utolérni és túlszárnyalni. A pénzhajszja erőt, energiát von el a művelődéstől, a szórakozástól, a tanulástól, a családtól.

A kisvállalkozási, különkereseti lehetőségek gyorsítják az egyénekben a privatizálódást, erősítik a kispolgári gondolkodást és életvitelt. Sok egyén — a különmunkák és különjövedelmek bővületében — egyéni céljai önalapú megvalósíthatóságának biztonsgátudatában mind kevésbé törődik a közösség, a munkatársak, a vállalat ügyeivel-gondjaival; „közügy” számára csak az, ami őt közvetlenül érintő magánügy is. Mindig „kikapcsolódní” akar, soha „bekapcsolódní”. Mind nehezebb az embereket a munkahelyen mozgósítani munkaidőn túl társadalmi munkára, politikai oktatáson, tanácskozáson való részvételre. Túlórára is lassan csak akkor lesznek hajlandók, ha ezt gazdasági munkaközösség formában, tehát magas órabérral tehetik. Aki tudja, bevezeti a maga számára a „szabad pénzeket”. Csökken a vonzása a szervezett üzemi munkának, a kötött munkarendnek, a bejárásnak.

Az ideológiai, politikai és gazdasági megítélés mellett a közvélemény szemében növekvő súlya van a különkeresetek erkölcsi megítélésének, annak, hogyan fér bele a folyamat, a vele járó jelenségszokor szocialista erkölcsi értékrendünkbe.

Vegyük például a házilagos építkezést. Semmi kivétlnivaló nincs abban, ha az ilyen munka családi alapon folyik, iparendélyvel rendelkező kisiparos irányításával.

Azon már vitatkozni lehet, hogy ugyanez elfogadható-e nem családi alapon, hanem ún. maszek brigád közreműködésével, ahol rendkívül magas a személyi jövedelem, és ez is adómentes.

Ha valaki balatoni üdülőjét két hétre kiadja külföldi ismerősének — ez még valahogy elmegy, bár nem szabályos. Ha azonban egész időnyre kiadja, anélkül, hogy ezt bejelentene és adót fizetne, ez már egyértelműen erkölcsstelen is, szabálytalan is.

Még ott is az erkölcsi megítélés széles skálájával találkozunk, ahol a jövedelemszerzést — úgy általában — elítéljük. Vannak megszkott borraivalós tevékenységek. A fodrásznak, a pincérnek olyan a fizetése is, hogy a borraivaló lehetőség bele van kalkulálva. Egyelőre tehetetlenül állunk vele szemben; attól ugyanis, hogy fizetésüket felemeljük, a borraivaló rendszer még nem szűnik meg. Van, amikor a borraivalót még jogosnak is tartjuk. Például a bútorszállítók gondosan elvégzik a bútorok beállítását. Itt a borraivaló voltaképpen többletmunkáért jár. De ha már a borraivaló a „félelem bére” — tüzelőszállításhoz, autójavításhoz, kórházi ápoláshoz —, ha azért adjuk, hogy ne kerüljünk másoknál kedvezőtlenebb helyzetbe, ez már semmiképpen sem tisztességes.

Még a fusizásban is megtaláljuk az erkölcsi fokozatokat. Sok gyárban kis műhely létesült, ahol dolgoznak a vállalat gépein, szerszámaival, a vállalatától megvett hulladékanyagból fusiznak. Szabályos. Már vitatható a szabályossága annak, amikor a vállalat az anyagot is ingyen adja. Ha pedig a fusizás engedély nélkül, sőt munkaidőben folyik, már teljesen erkölcsstelen, szabálytalan.

A vállalati munkaközösségekben elérhető kereset erkölcsi megítélése sem egységes. Van, ahol a munkaközösségben ugyanazt csinálják, mint munkaidőben. Ugyanazok a „gyártáselőkészítők”, programozzák a munkát, ugyanazok utókalkulálják, könyvelik és bérszámfejtik, csak éppen az órabér a rendesnek

háromszorosa. És még túlóraengedély sem kell; a bérszínvonalba sem számít bele. Aki nem tud bejutni a gmk-sok (gazdasági munkaközösségekben dolgozók) közé, az ezt bizony erkölcsstelennek tartja. Aki pedig benne van, azt mondja: ennyit hétvégi maszek brigádban is megkeresnék; miért károsodnék, ha szabad időmben saját vállalatomban dolgozom? A gazdasági vezetők pedig azt mondják, hogy régi megoldatlan problémáik oszlanak szét, mióta ez a lehetőség megnyílt.

Miközben bővülnek hazánkban az életút-alternatívák, miközben szélesre tárul minden dolgozni akaró és tudó ember előtt a külön-munkák és a különkeresetek lehetősége, mind markánsabbá válnak a különbségek a lehetőségeket, esélyeket kihasználni tudók és az ezekkel élni nem tudók között. Az esélyegyenlőség kiteljesedése szükségképpen el nem háríthatóan esélykihasználási egyenlőtlenségre vezet, illetve ezt az egyenlőtlenséget felszínre hozza, kiélezi. Eléggé elhatárolódnak egymástól a többoldalúan előnyös helyzetűek a többoldalúan hátrányos helyzetűektől, a vagyont, jólétet bővítve továbbörökíteni képes családok a szegénységet, szerény életvitelt továbbörökítő családoktól.

Nő a távolság a műveltséget, a kulturált életvitelt továbbörökítő családok és a primitív, perspektívatlan életvitelt továbbörökítő családok között. Ezek a folyamatok társadalmi feszültség forrásaivá válhatnak. A gond velük az, hogy megállításuk, fékezésük, adminisztratív korlátozásuk is legalább ekkora feszültségforrás lenne. Két társadalmi hajtóerőt, impulzust, alapérdeket szorítanánk vissza egyszerre. Az egyik az embereknek az a törekvése, hogy több és jobb munkával családjuk jólétét fokozzák, s így — akarva nem akarva — növeljék a nemzeti termelést és jólétet; a másik az az immanens családi funkció, hogy a gyermekeket fel kell nevelni, sírre kell rakni, minél jobb feltételekkel kibocsátani.

Jelenleg nemzetünk a kisvállal-

kozásban rejlő erőket, kapacitásokat nem nélkülözheti. Az egyéneknek azt a jogát sem vitathatjuk, hogy értelmes, hasznos külön-munkát végezzenek. De az sem volna egyértelműen követhető, hogy az életbe kilépő fiatal nemzedéket azonos startvonalra állítsuk. Csökkentenénk ezzel a családok jövőt építő erejét, gyengítenénk alap-funkcióját, torzítanánk fogyasztási szerkezetét, erkölcsi alapállását. Kétségre vonnánk annak a magatartásnak magas fokú értéktartalmát, hogy a kereső családtagok 40—45 éves koruk után már nem annyira maguknak, mint inkább gyermekeiknek gyűjtenek. Társadalmunknak a családi szférában is élő, szinte meghatározó gyermekcentrikusságát nincs jogunk és nincs alapunk megrendíteni. Nincs semmi erkölcsstelen és társadalmilag negatív abban, ha a felnövő gyermek a szülői segítségét elfogadja. Majd ő ugyanezt teheti — szülői példáját követve — saját gyermekeivel.

Az érdekeket, a társadalmi értékeket a politika mindig is rangsorolta. Napjainkban nagyobb érték, főbb érdek a termelékenység- és termelésnövelés, az ellátásjavítás, a családi gyarapodás, mint a velük szükségképpen járó káros hatások elhárításának az egyenlőség fokozásában megnyilvánuló eredmények.

Már évek óta nyilvánvalóvá vált a család és a nemzet jólétének szoros kapcsolata. „A szocialista nagy-, közép- és kisüzemek gazdálkodásának fejlesztésével, munkaidőalapjuk hatékony kihasználásával egyidejűleg támogatni kell az egyéni és családi munkaerő tartalékok jobb kiaknázását. A dolgozók nagy hányada szabad idejében olyan munkát és kereső tevékenységet is végez, ami hasznos mind a népgazdaságnak, mind az egyéneknek. Ez fejlődésünk olyan kiegészítő forrása, amely hozzájárul a bővülő és gyorsan változó szükségletek rugalmas kielégítéséhez, a nemzeti vagyon gyarapításához” — mondja az MSZMP XII. kongresszusának határozata.

(Folytatjuk)

ELNÖKSÉGI ÜLÉS

Szövetségünk Központi Elnöksége 1983. április 28-án ülést tartott.

Jelen voltak: dr. Jáksó László elnök, dr. Bódi István főtitkár, Barna Zoltán, Csengeri József, Erhartné dr. Molnár Katalin, Gerdelics Ferenc, Nagy Ernő, Pinviczki György, dr. Szabó Károly, Szemerédi István, dr. Szél Lajos elnökségi tagok, Kiss Sándor, Lak István, Molnár Antal elnökségi pótagok és Daru Gerőné osztályvezető-helyettes.

Dr. Jáksó László elnök megnyitotta az ülést és bejelentette, hogy a Komárom megyei Szervezet titkára, Luk János betegsége miatt a megyei szervezet beszámolóját későbbre halasztják.

Ezután az elnök felkérte Kontra Imrénét, szövetségünk főkönyvelőjét, hogy tartsa meg tájékoztatóját az 1982. év gazdasági munkájáról.

A referátumból kiemeljük, hogy gazdasági tevékenységünk jól segítette a szövetség szakmai munkáját. Egyebek között biztosította a stúdió, a könyvtárak, valamint a megyei szervezetek működéséhez szükséges pénzeszegeket. Megvalósította székházunk téli kertjének felújítását. A boglárlellel üdülönk teljes rekonstrukciója is folyamatban van. Remélhetőleg a következő évben már üdülthetünk a felújított, rendbehozott üdülönkben. Sok segédeszközt szereztünk be, bár ezen a téren lemaradások is voltak, mert nem mindent lehetett megkapni a kereskedelemben. Költségvetésünkkel érzékenyen érintette a postal díjszabások, a vasúti és autóbuszutaztatás idejeli költségeinek nagyarányú emelkedése. Felettes szervünktől, az Egészségügyi Minisztériumtól ígéretet kaptunk arra, hogy például a tagság utaztatásánál jelentkező költségtöbbletet kompenzálni fogják.

Kontra Imréné tájékoztatta az elnökséget arról is, hogy a gazdasági munka tekintetében változásokra lehet számítani, az elvé

most vannak kidolgozás alatt. A Központi Elnökség megvitatta a tájékoztatót és elfogadta.

A második napirendi pontban Szemerédi István szakmai csoportvezető terjesztette elő az idejeli tájékoztatók programját.

A kelet-magyarországi tájékoztatóra 1983. május 25–26-án Nyíregyházán került sor, a nyugat-magyarországit pedig május 31-én és június 1-én rendezik meg Dombóváron.

A szakmai csoport és a vendéglátó megyei szervezetek az idén is gondosan készülnek a tájékoztatókhoz. A gazdag programban több előadás szerepel és lehetőséget kívánunk adni arra is, hogy egy-egy titkár önálló előadásban mondja el véleményét a szervezeten folyó ügyviteli munkáról. A szakmai csoport tájékoztatóját a testület elfogadta.

Ezután került sor a bejelentések megtárgyalására.

Először Pinviczki György, a budapesti és Pest megyei Szervezet titkára jelentette be, hogy a szakmai csoport vezetőjével együtt a budapesti Híradástechnikai Gyár Fejlesztési Intézetében egy fontos tárgyaláson vett részt, amelyen a QA és az EP típusú telefonalközpont-kezelő készülékekhez vak tagjaink részére kísérő ú. tapogató készülékek kikísérletezéséről volt szó.

A bejelentésben hangsúlyozta, hogy a BHG fejlesztési mérnökei a SIEMENS cégtől beszerezték egy db Braille terminált, amelynek részbeni módosításával tudnák kialakítani a telefonalközpontokhoz szükséges készülékek típusát. A prototípus ez év szeptemberére készülne el. Azt kéri a szövetségtől, hogy járjon el az illetékes szerveknél és a külföldről behozott készülékekre vámmentességet kérjen.

A második bejelentést dr. Bódi István főtitkár tette, aki közölte, hogy Barna Zoltán tanár április elsejével lemondott a Zenei Szakosztályban vállalt elnöki tiszteréről másirányú elfoglaltsága miatt. Közölte a főtitkár azt is, hogy időközben a Zenei Szakosztály megválasztotta új vezetőségét; elnök Németh Tamás tanár, titkár Kirner Gusztáv, a zenekar tagja lett. Elnökségi tagok: Varró Attila jegyző, Barna Mária és Illés Rudolf.

A főtitkár felkérte Barna Zoltánt, hogy vállalja el a Központi Elnökség és a Zenei Szakosztály között az összekötő tevékenységet. Barna Zoltán ezt örömmel vállalta.

A főtitkár tájékoztatta továbbá a testületet a Vakvezető Kutyaival Közlekedők Szakcsoportjának és az Iskola oktatóinak problémáiról.

Tájékoztatta az elnökséget arról is, hogy az Alapszabály módosításával kapcsolatos munkát elkezdtük, a megyei szervezetekhez küldött körlevelekre azonban még nem érkeztek válaszok.

Ezután dr. Jáksó László elnök zárszavával véget ért az értekezlet.

Szemerédi István

Megyei szervezeteink életéből

NÖNAPI ÜNNEPSÉGEK

Kissé megkésített beszámolókat kaptunk nőnapj ünnepségeiről. A tudósítások alapján, ezért csak rövid híradás formájában írhatunk az eseményekről.

A Somogy megyei Szervezet kaposvári Városi és Járási Körzeti Csoportja 1983. március 5-én tartotta nőnapj ünnepségét Kaposváron. Az eseményen részt vettek a körzeti csoportot patronáló szocialista brigádok is. Az ünnepi meg-

nyitó után versek hangzottak el. Majd a megyei szervezet elnöke — a tudósító — mondott ünnepi beszédet. Méltatta a nők összefogásának és helytállásának jelentőségét. Beszédét ünnepi jókívánságokkal fejezte be. Ezután verses, zenés köszöntő következett. Az ünnepeltek egy-egy virágcsokorral ajándékozták meg. Végezetül megvendégelés, tánc és zene következett.

Készült Csik Lajos írása alapján.

NÖNAPI ÜNNEPSÉG KECSKEMÉTEN

Szövetségünk Bács-Kiskun megyei Szervezete 1983. március 12-én tartotta meg a nemzetközi nőnapot. Az ünnepségen a helybeli és a Lakitelekről érkezett sorstársnők is részt vettek. Az üdvözlés és az ünnepi beszéd után virággal köszöntötték az ünnepeltek. A sorstársnőket még egy kis pipere csomaggal is megajándékozta a lakiteleki Vöröskereszt Szervezet. Dr. Nagy Márta szemész főorvos elbeszélgetett a tagtársnőkkel, miközben a jelenlevőket megvendégelték. Végezetül zene szórakoztatta az ünnepség résztvevőit.

**Dr. Bordás Bálintné tudósítása
nyomán.**

TALÁLKOZÓ LAKITELKEN

A lakitelki Nagyközségi Tanács és a Vöröskereszt Szervezet vezetősége 1983. március 31-én vakok és gyengénlátók találkozóját tartotta a helyi tanácsházán. Az eseményen a sorstársakon kívül részt vett a Nagyközségi Tanács elnöke, a lakiteleki Szikra Tsz egyik vezetője, továbbá a vakok és gyengénlátók Bács-Kiskun megyei Szervezetének vezetői.

Csikós Istvánné, a lakiteleki Tanács szociálpolitikai csoportjának vezetője, a Vöröskereszt Szervezet titkára üdvözölte a találkozó résztvevőit. Ezután műsor következett. Egy KISZ-es kislány vak költők

verseiből szavalt. Az iskolások kórusa dalokat énekelt, közben fuvolaszólók is elhangzottak. Műsor után Z. Kovács Bertalan, megyei szervezetünk titkára tartott ünnepi beszédet. Szólt a szervezet fennállása óta elért eredményekről, és vázolta a jövő feladatait. Majd Csikós Istvánné beszélt munkájáról, aki szívvel-lélekkel foglalkozik a sorstársak gondjaival. bajaival. A beszédek után baráti, családi hangulatban folyt a társalgás.

Ezután a helyi Szikra Tsz megvendégelte a találkozón jelenlevőket. A rendezvény végén megköszöntük a házigazdáknak a találkozó megszervezését, és a szívélyes vendéglátást.

Dr. Bordás Bálintné

KLUBKIRÁNDULÁS A VÉRTESBE

A makói József Attila Művelődési Központ és Úttörőház néprajzi, népéleti hagyományokat ápoló klubjának gyengénlátó tagjai — Rácz Sándor néprajzkutató vezetésével — a makói Városi Tanács Társadalmi Ünnepeket Szervező Irodájának mikrobuszával kirándulást tett a dunántúli Vértes-hegységbe.

Utunk Szegeden, Kiskunfélegyháza, Kecskeméten, Dunaföldváron, Dunaújváros, Székesfehérváron keresztül vezetett a dunántúli hegységbe.

A kirándulás végcélja Csákvár volt, ahol a — volt — gróf Esterházy-kastélyból 1954-ben létesített szanatóriumban finom ebéddel vártak bennünket.

A tájat Smalkovics Ferenc, a csákvári Állami Erdőgazdaság nyugalmazott erdésze; a volt Esterházy-kastélyt és a hozzá tartozó gyönyörű parkot Perus József főenergetikus, mint idegenvezető mutatta be.

Hazafelé jövet Lovasberényen, Nadapon, Velencén, Adonyon, Dunaföldváron, Kiskőrösön, Kiskunhalason, Szeged-Dorozsmán keresztül vezetett az utunk. Kiss Antal gépkocsivezetőnk kiváló pilótának bizonyult.

Köszönjük mindazoknak, akik hozzásegítettek bennünket ehhez a szép élményhez.

Szabó István

a makói körzeti csoport elnöke

KITÜNTETÉSEK ÁTADÁSA DEBRECENBEN

Április 25-én Hajdú-Bihar megyei Szervezetünk klubhelyiségében bensőséges ünnepség keretében Braille Emlékérmeket adtak át azoknak, akik a vak kisgyermekek bölcsődei elhelyezése érdekében kiemelkedő szerepet vállaltak.

Dr. Bódi István, szövetségünk főtitkára ünnepélyes keretek között adta át a Braille Érmeket dr. Tarczali Dezső nyugalmazott főorvosnak, dr. Salga Mihály igazgató főorvosnak, dr. Szabó Gyula igazgatóhelyettes főorvosnak, Gyöngyösi Gábor osztályvezető-helyettesnek, valamint Tanka Mártonné bölcsődevezetőnek.

A főtitkár beszédében hangsúlyozta, hogy Debrecenben olyan kiemelkedő munka eredményeként vált lehetővé nyolc, maximum tíz vak kisgyermek bölcsődei elhelyezése, ami egyedülálló az országban. Elmondta azt is, hogy meglátogattuk a bölcsődét és azt tapasztaltuk, hogy a gyermekekkel sok szakértelemmel és emberséggel foglalkoznak. Jól kialakították részükre azokat a helyiségeket, ahol ezek a kicsi gyermekek megtanulnak játszani, helyesen mozogni. Biztosítva van fejlődésük és napi ellátásuk. Korán be tudnak illeszkedni a közösségbe, ami előfeltétele annak, hogy a későbbiek során könnyebben tudják majd elviselni a szülőktől való elszakadást. Alkalmasak lesznek az óvodai foglalkozásban és az iskolai munkában való részvételre.

A kitüntetettek szerényen mondták el, hogy amit ők tettek a vak kisgyermekek érdekében, azt kötelességüknek érezték, és megígérték, hogy a jövőben is figyelemmel kísérik a bölcsődében elhelyezett gyermekek fejlődését. Szövetségünk számíthat a jövőben is segítségükre.

Szemerédi István

**„A FÉNYRE SZÜLETETT AZ EMBER,
A SÜTÉTSÉG NEM LEHET RAJTA ŪR”**

Vak kicsinyek bölcsődéje

**A fényre született az ember,
a fényre, mely főnről reá hull.
Tudja, hogy a fénytől kap erőt,
mert a fény az erő, az élet,
s a sötétség nem tartja fogva
az embert, ki a fényre nézett.**

E sorokat Juhász Imre — vak költő — Óda az emberről című költeményében olvashatjuk. Nemcsak nekünk látóknak szól e versszak, hanem azoknak a kevésbé szerencsés sorsú embertársainknak is, akik alkalomadtán, mondjuk egy-egy szál virágnak csak az illatát élvezhetik, de a látványát nem. Hiszem, hogy Juhász Imre sorai erőt és kitartást adnak a részlegesen vagy teljesen vakoknak, s hozzátartozóiknak is, akik mindenüket feláldoznák azért, hogy visszaszerezzék a látás élményét.

Így gondolkoznak annak a nyolc debreceni kisgyermeknek a szülei is, akik nagy megkönnyebbüléssel és örömmel értesültek ez év elején arról, hogy kisfiukat és kislányukat bölcsődébe vihetik. 1983. január 17-től Debrecenben, az Áchim András utcai 17. számú bölcsődében vak és nagyon gyengén látó gyermekek részére külön csoportot szerveztek. (Tudomásunk szerint ez az ország második ilyen jellegű intézménye, hasonlólt Budapesten a római katolikus egyház alapított — értesültünk nemrég a televízió A Hét című műsorából.)

Nem titok, hogy a humánus érzelmű emberek számára különösen érthetetlen módon sok vita és harc előzte meg e csoport létrehozását. Elsősorban a Debrecen városi Tanács egészségügyi és pénzügyi osztálya támogatta a Vakok Szövetsége Hajdú-Bihar megyei Szervezetének ez irányú kérését. Dr. Tarczali Dezső (ma már nyugdíjas) városi

osztályvezető főorvos, dr. Salga Mihály, a városi egészségügyi intézmény igazgató főorvosa és helyettese, dr. Szabó Gyula, valamint Gyöngyösi Gábor, a városi tanács pénzügyi osztályának vezetőhelyettese és mások biztosították támogatásukról a szervezésben élen járó Csengeri Józsefet, a vakok megyei szervezetének titkárát és társait. Elsősorban a felsorolt személyek érdeme az, hogy immáron egynegyed éve közel harminc ember sorsa könnyebbé vált.

A nehéz, de nem reménytelen sorsú gyermekeik révén eddig napközben is otthonaikhoz kényszerített szülők munkát vállalhatnak, s így — egy keresővel bővülve — a családok anyagi helyzete is javul. Az édesapáknak és édesanyáknak — akik közül néhányan Budapesten neveltették gyermekeiket — januártól már nem kell hétvégenként a fővárosba utazniuk és átélniük a gyermekeiktől való elválás szívszorogató érzését, amely a kicsik érzelmvilágán is mély nyomokat hagyott. A vak gyermekek bölcsődei csoportjának haszna mégis az, hogy a kisgyermek személységfejlődése sokoldalúbbá válhat ezáltal. Szakképzett nevelők irányításával s egymás társaságában a gyermekek sokkal könnyebben elsajátíthatják a számukra létfontosságú tudnivalókat, és hamarabb kifinomulhatnak érzékszerveik.

— A családi környezetben már-már túlzottan kiszolgált óvodás korúak kerültek hozzánk, akikkel szerencsére a vártnál kevesebb gondunk van — közli Tanka Mártonné, az Áchim András utcai bölcsőde vezetője. Emlékszem, annyira ijedtek voltak a kicsik az első napokban, hogy még a játékhoz se mertek nyúlni.

— A vezetőnő — útközben joggal büszkélkedve a korszerű bölcsőde helyiségeivel és felszereltségével — egyelőre a nyolc gyermek csoportjához vezet. Tibike éppen a fején áll, s ha bármikor megkérik, szívesen elmondja az általa tudott verseket. Zsoltika triciklizik a tágas szobában, és segítség nélkül is bátran és ügyesen felmászik a bordásfalra. Éva és Zolika a Rotriker nevű hatalmas műanyag szerkezet idomai között játszadozik. Fruzsina és Hajnalka pedig Kovács Istváné gondozónő mellé kucorodva érdeklődik felőlünk, hogy: „Kik ezek a bácsik?” Ketten egy kis nátha miatt hiányoztak látogatásunk idején.

A nyolc gyerekkel — akikhez első vidékiként a hajdúböszörményi Szabolcskát is várják — jelenleg egy gondozónő és egy gyógypedagógus foglalkozik. A gondozónők száma hamarosan háromra (azaz éppen elegendőre) fog bővülni. Viszont, akik figyelemmel kísérik a gyermekek sorsát, s tudják, hogy mennyire speciális foglalkozást és türelmes bánásmódot igényelnek, azok megértik azt, hogy a gyógypedagógus mellé feltétlenül kellene egy váltótárs vagy egy pszichológus. „Státusz” van is erre, de a jelentkező — akire hosszabb ideig lehetne számítani — sajnos még nem kopogtatott be a 17. sz. bölcsődébe.

Egy másik szobában egy fiatalasszony — a gyógypedagógus — éppen Zsoltikával „különórázik”. Sajnálom, hogy sem fényképeztetéséhez, sem neve említéséhez nem jártul hozzá, pedig tudom, s másoktól is hallom, hogy a hallatlan túrelmet és kitartást igénylő munka nagy részét ő vállalja magára. Halk szavakkal magyaráz Zsolti-

Beszámoló az 1983. évi szavalóversenyről

Április 16-án délelőtt nemes küzdelem színhelye volt szövetségünk Május 1. úti székháza.

Az ország számos vidékéről 13 versmondó gyűlt össze, hogy megmutathassa tudását a szépszájú lelkes közönségnek és a zsűrinek.

Nagy örömet okozott, hogy a sokfelől verbuválódott mezőnyben tizenéves diákok és nyugdíjas korú sorstársak is részt vettek.

A háromtagú zsűriben Bodor Tibor színművész — aki a zsűri elnöke volt —, Nyul Győző, a Braille Nyomda korrektora és e sorok írója — szövetségünk KISZ-szervezetének titkára — foglalt helyet.

Fél 11-kor Bodor Tibor nyitotta meg a vetélkedőt. Röviden ismertette a verseny lebonyolításának rendjét, miután a versenyzők meg-

kapták sorszámuikat, kezdetét vette a verseny. A szereplők Petőfi Sándor, Arany János és Juhász Gyula verseiből válogathattak. Kötelező vers nem volt, ezáltal változatosabb lett a program és lényegesen megkönnyítette a versmondók dolgát; egyéniségüknek, adottságuknak megfelelő költeményeket mondhattak el.

Az izgalmas, forró hangulatú verseny után szünet következett. Ezt az időt a zsűri az elhangzott számok értékelésére fordította, a versenyzők pedig a szellem után a testet is táplálhatták. Szükség volt erre, mert sok résztvevő előtt még hosszú út állt.

Mindenkinek jólesett ez a figyelemesség. A szünet arra is jó volt, hogy a sorstársak elbeszélgethettek

egymással, kicserélhették tapasztalataikat. Amíg odakint egyre nőtt az izgalom, bent a zsűri végezte felelősségteljes munkáját.

A szünet után következett a várvát eredményhirdetés.

Bodor Tibor elmondta, hogy ez a verseny az utóbbi éveket, mind a jelentkezők számában, mind az elhangzott produkciók színvonalában messze fölülmúlta. Ezt követően került sor az egyéni bírálatokra és a végső sorrend ismertetésére.

I. díj Buczkó András
(Sopron)	700,— Ft
II. díj Szalai Béláné
(Debrecen)	500,— Ft
III. díj Varga Ernő tanuló
(Budapest)	300,— Ft

Az Országos Szövetség különdíját kapta Szarvas Györgyné (Eger) 300,— Ft.

A KISZ külön ajándékának nyertese Kroll Zsuzsanna tanuló (Budapest).

E cikk szerzője rövid beszédben méltatta a verseny jelentőségét, külön hangsúlyozta azt a tényt, hogy a résztvevők között két diák is volt. Reményének adott hangot, hogy ez csak kezdete egy sorozatnak.

A rendezvény sikeresen zajlott le. Szereplő, hallgató, zsűritag szép élménnyel gazdagodva, jó hangulatban indulhatott haza.

Schuck Antal

(Folytatás az 5. oldalról.)

kának, aki éppen az érzékelő játékok felismerésével próbálkozik, s kérésünkre szívesen vállalkozik gyurmából kalács készítésére is. Öröm látni, hogy milyen bensőséges kapcsolat alakult ki e rövid idő alatt a gyógypedagógus és kis neveltje között. Számomra jóleső érzés, amikor Tibike és társai körém gyűlve, finom tapintásukkal kezemet simogatva kíváncsibbnál kíváncsibb kérdéseket tesznek fel. Három hónap alatt, a korábban csak szülei nyakába sírva kapaszkodó kisgyermek eljutottak odáig, hogy nem csak egymástól, de egy általuk sohasem ismert embertől is bátran kérdezősködnek.

Igen nagy szó ez — gondolom, s a kicsikkel töltött röpke óra élményén fellelkesülve már a továbblépés lehetőségei motoszkálnak fejében.

Tudom, hogy a városi tanács pénzügyi osztálya minden anyagi

támogatást megad a vakok bölcsődei csoportjának szükséges szemléltető eszközök beszerzéséhez.

Azt tartanám jónak, — a legfontosabbat, a gyermekek szellemi fejlődését remélve tőle — ha a vak gyermekek számára egyre több speciális érzékfejlesztő játékot, eszközt sikerülne beszerezni. Gondolnunk kell a jövőre is, arra, hogy a látásfogyatékos gyermekek számára is kötelező az általános iskola elvégzése! Meg kell majd nekik is tanulniuk — a speciális Braille-módszerrel — írni és olvasni.

Örüljünk azoknak, akik a vak gyermekek jövőjének teljesebbé tétele érdekében nagyon sokat tettek! Akik megvalósítottak egy olyan humánus intézményt Debrecenben, amelyhez hasonlót jó lenne minden nagyobb városban létrehozni.

(Részletek Csubák Zoltán, a HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ 1983. április 28-án megjelent cikkéből.)

KÜZLEMÉNY

Értesítjük a hangos könyvet kölcsönző tagtársainkat, hogy könyvtárunk 1983 június 15-től július 15-ig zárva tart.

Nyitás: 1983. július 16-án.

Kovács Gusztávné
a hangos könyvtár vezetője

ABLAK

A vakok élete Kínában

Írta: Karl-Helz Hoffmann

Megjelent: a „Marburger Beiträge” 1982. számában.)

Fordította: Nyul Győző

Mint sok más országban, így Kínában is rendszeresen kiadnak idegen nyelvű ismeretterjesztő füzeteket. Ezek egyike az eszperantó nyelven havonta megjelenő „El popola cinio”. E hivatalos folyóirat 1981. júliusi számában jelentettek meg egy cikket a kínai vakok és siketnémák szövetségének elnökhelyettesétől, Huang Naitól. Ezt a közlést vettük cikkünk alapjául.

Kínában több mint 1,6 millió vakot tartanak nyilván. Hogyan élnek? Milyen segítséget ad nekik a kormányzat? Ezekről a kérdésekről ad felvilágosítást alábbi cikkünk.

A régi Kínában a nép általában, de a vakok különösen nagyon szegényes életet éltek. A vakok főleg jóslásból, éneklésből és koldulásból tartották fenn magukat. Az új Kína megalapítása után az utolsó 31 évben a vakok helyzete jelentősen javult, hála a kormányzat segítségének.

MUNKA VAKOKNAK

Az új Kína kezdeti időszakában összegyűjtötte a kormányzat a kóborló, szegény vakokat. Szállást, étkezést és ruházatot biztosított részükre, hogy megélhetésüket javítsa. Azután a kormányzat létesített olyan gyárakat, amelyekben munkaképes vakok dolgozhattak. A kormányzat különleges kedvezményeket adott e gyáraknak. Például mentesülnek a jövedelmi adó fizetése alól, ha a foglalkoztatottak legalább 35%-a vak, siketnéma, vagy más fogyatékos. Ezáltal a gyárak magasabb nyereségre tesznek szert, amelyet lakóházak, óvodák, klubok létesítésére, autóbuszok beszerzésére fordítanak, amelyeket a munkások szállításához rendelkezésre bocsátanak. A „Hinguang”-

fémüzem, amely Tianjinben van, összes dolgozóinak egyharmada vak. Itt Diesel-motorokhoz gyártanak alkatrészeket, amelyeket az egész világon árusítanak. Az ép emberek segítségével a vakok megmunkálják (maratják, hajlítják, lyukasztják) a fémeket. Néhány kiválasztott vakot műhely- és részlegvezetőként alkalmaznak. A kormányzat szakmai képzést ad a vakoknak. Így intézeteknél, iskoláknál, kulturális és művészeti szervezeteknél, masszört igénylő intézeteknél helyezkedhetnek el. A szétszórta élő vakok lakónegyedeikben részt vesznek a termelésben, amit a lakónegyedek bizottságai szerveznek. A vakok fonott- és zsinégárukat, papír hullámlemezeket és más hasonló cikkekét állítanak elő. A mozgássérült vakok odahaza dolgozhatnak, ugyanis nekik a nyersanyagot házhoz szállítják.

A kínai vakok klasszikus munkaterülete a zenélés. Peking és a Heifig tartomány Tangshan városának vezetősége vak művészcsoportokat hozott létre, amelyek gyakran gyárakban és a mezőkön énekelnek, zenélnak és bűvészelőadásokat mutatnak be nagy sikerrel. A Henan tartományi Kaifeng városban áll a vakok művelődési és kultúrháza. Ezek némelyikében művészképző tanfolyamokat rendeznek a vakok részére. Ez a kultúrház nemcsak a néptömegek kulturális életét gazdagítja, hanem munkát is ad a vakoknak.

A masszírozás a kínai vakok egy másik kedvelt foglalkozása. Az 50-es években Pekingben gyakran szerveztek masszörtanfolyamokat az egész országból érkező vakok képzésére. A képzett masszörök hazatérése után a kormányzat segítségével masszöröket foglalkoztató intézményeket rendeztek be. Egyedül

Henan tartományban 44 ilyen létesítmény van, amelyekben több mint 600 vak masször tevékenykedik. Az utolsó 10 év alatt a Janxi tartományban levő Nanchang város vak masszöröi 1,32 millió masszírozást végeztek el. Azonkívül 4000 személyt kezeltek kórházban, és a betegek 85%-a meggyógyult. Néhány más városban és tartományban is létesítettek iskolákat a vak masszörök képzésére. Jó néhány vak ért el figyelemre méltó eredményeket, amiket akaraterejüknek köszönhetnek. Néhányan közülük professzorok, orvosok, művészek, énekesek, állami hivatalnokok, népképviselők, vagy munkások magasabb állásban, mint a vak Gan Bolin, aki gyermekkorában elvesztette látását, ezért koldult. A forradalom után a vakok iskolájába, majd zenetanfolyamra került. Ma már nemzeti hangszerük, az „Erau” híres mestere, azonkívül a Jilin tartomány művészeti intézetében levő nemzeti hangszerrészleg tanársegédjeként tevékenykedik. Van egy látó felesége, aki színésznő. Így boldog családi életet él. Még más kiváló vakokról is megemlékezünk. Ilyen: Tang Quinyi, a sanghaji Közlekedési Egyetem professzora; Pang Shupej, a sanghaji konzervatórium docense a zongora tanszéken; Han Quixiang elbeszélő; Yin Mengshan zenész; Shou Yiten énekesnő.

A VAKOK NEVELÉSE KÍNÁBAN

A kínai kormány nagy súlyt fektet a vakok nevelésére. A kezdeti időszakban a forradalom után a kínai központi kormány utasításokat adott a helyi hatóságoknak a siketnéma, a vak és más rokkant

gyermek, fiatalok és felnőttek nevelésére. A vakok és siketnémák iskoláinak száma növekedett: 1949-ben 41 iskolában 3000 tanulót oktattak, 1980-ban 292 iskolában 32 ezer tanulót. Azonkívül sok eredeti kínai iskolát is alapítottak, amelyekhez műhelyek, ügyviteli iskolák, a munkások részére kiképző helyek, masszörtanfolyamok, műszaki esti iskolák csatlakoznak. A vak gyermekek néhány csoportja a normál iskolákban tanul.

Sanghaj országunk egyik olyan városa, amelyik példásan neveli a vakokat és siketnémákat. Ebben a városban 8 iskola van a siketnémák, egy iskola a vakok, egy műszaki iskola a fiatal siketnémák részére. Az általános iskola befejezése után a siketnéma és vak gyermekek középiskolákban folytathatják tanulmányait.

Hogy a vakok képzésének színvonalát emeljék, kidolgozták a kínai Braille-ábécét, amelyik nagy szerepet játszik a tanulásban és a gondolatcserében. Vakok részére nyomdákat és kiadóvállalatokat alapítottak, amelyek többek közt a következő folyóiratokat adják ki: „Havi folyóirat vakoknak”; „Tudomány és Élet”; „Tudományos hírek”; „Válogatott irodalom”; „Tudomány gyermekeknek”.

HARC A VAKSÁG ELLEN

A vakság megelőzése és gyógyítása Kínában a vakok helyzete javításának fontos alkotórésze. Különleges szervezetet hoztak létre azon fertőző betegségek (kanyaró, diftéria, agyhártyagyulladás, skarlát és trachoma) elleni harcra, amelyek gyakran vakságot okoznak. Hála az egészségügyi viszonyok javulásának a megvakulások száma figyelemre méltóan csökkent. Egy körkérdés a kínai forradalom kezdetén azt bizonyította, hogy a vakság fő oka a trachoma volt. Annak idején minden negyedik vak trachoma következtében veszítette el látását. E betegségek elleni harchoz az állam nagyon ha-

tásos módszert alkalmazott: Heilongjing tartományban trachomában szenvedett a lakosok több mint 70%-a. Ma már mindössze csak 28%-a. Ugyanabban az időben csökkent a megvakulások száma 0,6—0,8%-ról 0,1%-ra.

A kínai hatóságok a következőképpen járnak el a vakság elleni harcban:

1. Speciális intézeteket létesítenek.
2. Az öröklődő betegségek fokozott kutatása az öröklött szembetegségek megakadályozására; tanácsadó- és vizsgálóállomások be rendezése leendő anyák számára.
3. A megvakult személyek kezelése és képzése, hogy a vakság következményei minimumra korlátozódjanak.
4. A szembetegségek fokozott kutatása.
5. A felnőttkorban megvakultak szakmai átképzése.

TÁVLATOK

Bár Kína nagy eredményekre tör ezen a területen, sokat kell még tennie, hogy a például szolgáló világszínvonalat elérje. A vak gyermekek nevelése még elmaradt. Kínában még sok olyan gyermek van, akik nem látogatják az iskolát; nem beszélhetünk a vak gyermekek iskola előtti neveléséről sem. A kínai vak gyermekek zöme csak az általános iskolai nevelést kapja. A vakok részére sokkal kevesebb iskola létesült, s a meglévő iskolák is elavultak. Egész Kínában nincs egyetlen olyan intézet sem, amelyik vak tanárokat képez ki. Sajnos, az ország néhány területén a vakok közt jelentős a munkanélküliség, mert vannak emberek, akik előítélettel viseltetnek a vakokkal szemben. Bár tervet dolgoztak ki a vakság megelőzésére, ez a különböző területeken különféle következményekkel jár. Mégis reméljük, hogy a nemzeti, népi tudomány kiterjesztésével a vakokról feltárt adatok pozitív irányban fognak mutatni.

VAK KÜLTÖK VERSEI

CSIKÓS ZSUZSA

Utolsó beszélgetés

Téged is eljegyzett a halál.
Látom én jól, hisz naponta
nézlek,
lélektelen, gőgös, büszke
asszony
Mivé lettél? Mi maradt belőled?

Szemeidből az értelem fénye
elszállt, mint a korahajnali köd,
arcod pírja régen a tegnapé,
nincs már, mi az étellel
összeköt.

Szád néma, mély, fekete lyuk
csupán,
hol kiszökik belőled a lélek,
S mikor ágyad fölé hajlok
— szégyellem magam — de
nagyon félek.

Puha, nagy tested, melynek
illatát
megrészegülten szívta egy férfi,
most ernyedt, érzéktelen hús
csupán,
hol dolgát az enyészet már
végzi.

Kezed, mely engem innen
kiűzött
élettelen fekszik egy paplanon,
kegyetlen asszony, sokszor
bántottál,
így látni most, mégis nagy
fájdalom.

Fáradó szíved
meg-megvonaglik,
úgy szakad fel minden
dobbanása,
tüdődben felsikolt a lélegzet,
ez a lét-nemlélet nehéz tusája.

DANI FERENC

VAK SZERZŐK PRÓZAI ALKOTÁSAI

Egy különös párbeszéd

(Az 1981-es novellapályázat második díjas írása)

A nap a báránnyelűvel tarkított égről dühösen küldte sugarait a földre. A város kőházaik tikkasztó hőséget lehettek magukból, s a polgárok serényen igyekeztek a fürdőkbe és árnyas ligetekbe. A város lassan elnéptelenedett.

A Mester Palotának titulált Hordója előtt ült a csupasz földön. Unott egykedvűséggel tűrte a nap záporozó sugarait és hieroglifákat rajzolt a homokba. Oly annyira elmerült gondolataiban és gyermekinek tűnő játékos foglalatosságában, hogy tudomást se vett a körülötte álmosan lüktető világról.

Az úton, melynek szélén esőért áhító olajfák kókadoztak, a Király közeledett vezérei és kétszáz testőre élén. Enyhe porfelhő kavargott utánuk, s lándzsájuk hegye meg-megcsillant a rájuk hulló napsugaraktól. Az Egyiptomból származó testőrök bár jól bírták a meleget, de most mégis úgy érezték, hogy agyuk felforr az acélsisak alatt.

A menet a Hordóhoz vezető gyalogösvényre kanyarodott.

Itt, egy kődobásnyira a Mester Palotájától, megálltak a harcosok és a Király egyedül folytatta útját.

(Folytatás a 8. oldalról)

Ágyad mellett iszonyodva állok,
szívem görcsben fuldokolva

lüktet,

mert érzem a halál suhanását:
az elmúlás bűzös szele csap

meg.

Hideg veríték lepi homlokod,
s mint ravatal, olyan lett

fekhelyed.

Váratlan felnyíló szemeidből
rám ömlik megalvadt

tekinteted.

Mikor odaért a Palotának nevezett Hordóhoz, tétovázva megállt a földön kuporgó, különös és fura rajzaiba elmélyült Mester előtt.

Várt.

De miután a Mester semmi szándékát sem mutatta annak, hogy elfoglaltságát megszakítsa, katonás, de tiszteletadó hangon megszólalt:

— Az istenek legyenek veled, Mester!

— Veled meg az ő haragjuk! — válaszolta a Mester hosszabb szünet után anélkül, hogy vendégére tekintett volna.

— Nem valami barátságos fogadtatás! — szólt újra a Király.

— Nincsenek barátaim, csak ellenségeim. Azokhoz meg miért legyek barátságos?

— Én nem vagyok az ellenséged!

— Azt mondd? Igenis, az vagy! De nem csak nekem, az egész emberiségnek! — mondta haragosan a Mester és tovább rőtta titokzatos jeleit a homokba.

— Megértelek, — szólt a Király, — az élet ízeiről való lemondás varázsolt ily morózussá és cinikussá!

— Tévedsz. E Hordó az én Váram!

— Nem értem!

— Nem érted? Az Igazság és Egyszerűség az én erényem.

— Szóval, ez azt jelenti, meg vagy elégedve sorsoddal?

— Én inkább az enyémmel, mint te a tiéd-del!

— Mit szeretnél hát mégis, Mester?

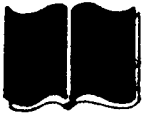
— Menj el a Nap elől!

— Utadban vagyok?

— Nem nekem, a Napnak!

— Jó. Akkor leülök, — És a Király leült a földre, szemben a Mesterrel. — És most?

— Csak annyi változás történt, hogy kisebb lett az árnyékid. De a földön ez, úgy látszik törvény, hogy egy kis árnyék mindig eltakarja a Napot. Az Igazságot.

— Úgy gondolod Mester, igazságtalan vagyok?

— És főleg nagyravagyó!

— Mester, a nyelved elviselhetetlen!

— Csak az Igazság elviselhetetlen!

— És ha leüttetem a fejed?

— Akkor náladnál nagyobbat veszelytesz el, Király!

— Nem félsz tőlem, a Királytól?

— Miért féljen az ember az embertől, akik egyformán vizelet és bélsár között jöttek e világra és holtuk után egyformán elrohadnak vagy falják fel a férgek. De mondd csak Király, meg akarsz félemlíteni? Te, úgy látszik nem tudod, hogy a megfélemlítés csak a zsarnokok eszköze.

— Zsarnoknak nevezel engem?

— Te mondad, Király! De mi másnak nevezhetném azt, aki békés népeket, országokat igaz le és hajt rabszolga-sorsba?

— Hazámért teszem!

— Az ősök földje és a szabadság mit elveszel tőlük, hazádnak nem javára, de kárára van lesz!

— Nem hiszem! Minden tettem népem hírnevét dicsőíti majd az utókor előtt!

— Ez a zsarnokok hengegése. Tetteid csak neked szereznek hírnevet, jót vagy rosszat, jól tudod. Belőle rajtad keresztül népedre csak gyűlölet, megvetés árad. Mondd csak, Király! Egy oroszlának vagy egy hangyának van nagyobb joga az élethez?

— Mit akarsz ezzel mondani? — kérde a Király.

— Felelj!

— Az oroszlának!

— Ez a zsarnokok filozófiája! Ti zsarnokok mindnyájan azt hiszitek, hogy csak nektek, a nagyoknak, a hatalmasoknak van jogotok az élethez.

— Eh, emezek férgek, amiket el kell taposni! Talán tévedtem?

— Bizony mondom neked, tévedtél. A nagyoknak és kicsinek egyformán joga van az élethez! Az istenek ha már teremtették őket, az élethez — ez cáfolhatatlan — jogot is adtak nekik! A nagy és kis népeknek egyformán joga van az élethez és a szabadsághoz, annál inkább is, mert

mindenki szabadnak születik! A szolgaság a zsarnokok találmánya!

— De, ha egy nép az én népemre tör?

— Annak a népnek is lehetnek zsarnok vezérei! De te győzd le, ha tudod és ha legyőzted, légy a legyőzötttel szemben igazságos!

— Talán nem voltam az?

— Majd a Történelem ítéli meg azt!

— Igen. Ítéld és feljegyezd, hogy mindent, amit tettem, a hazámért és népemért tettem!

— Frázisok. Demagógok szajkózzák! A hazámért és népemért tettem! Ti zsarnokok, a Haza és Nép nevével takarjátok vétkeiteket! Ezek nevében viseltek háborút, gyilkoltok, raboltok, szüzeket és anyákat becsstelenítetek meg, perzselitek fel a családi tűzhelyeket és nem kegyelmeztek gyermeknek sem aggnak! A Haza és Nép nevében tiporjátok az állam törvényeit, fosszátok meg a polgárt jogaitól, szabadságától, irtjátok ki a Nép legjelesebb férfiain és romboljátok le istenek szentélyeit. A Haza és Nép nevében töltitek meg a börtönöket, a gályák evezőpadjait, a bányák mély tárnáit, raboljátok el a földművelők gabonáját, a pásztorok jószágait. A Haza és Nép nevében préselitek ki a kézművesektől és kereskedőktől az adót, tiltjátok meg a filozófusoknak az új tanok hirdetését s ha ajkuk az igazságról szól, itattok velük méregpoharat. A Haza és Nép nevében ássátok meg sírját a békének, teremtetek félelmet, rettegést. Kiváltságotokban ó, ti zsarnokok, szolgává teszitek saját népeiteket, akiknek vála tartja hatalmasok trónusát! Király, hol itt az Igazság!

— A kardomban?

— A kardod életet olt, életet nem ad! Hol van benne az Igazság?

— Ha nincs benne, akkor vele van! És aki vele van, az én vagyok! Naggyá akarom és fogom tenni a Hazát és Népet!

— Király, ne feledd intelmemet: a Birodalom csak addig él, amíg él a hódító zsarnok!

— A Nagyság ér annyit, mint az Igazság!

— Külön, külön: soha! De a kettő együtt: egy Olympos-lakó Zeysszal felér! Király, te Nagy lehetsz, de Igazságos soha!

Elhallgatott. Hosszú szünet után mintegy önmagának suttogta:

LAK ISTVÁN

Ötven év a szórakoztató zene szolgálatában

Bemutatjuk Bodonyi Béla zenészt

Életeleme a zene. „A nép embe-
re” — mondták sokan — mindig
a vendégek, a közönség és társai
szolgálatában állt. Ízig-vérig mu-
zikus, vidám, humoros ember. A
vidámságot, a jó kedvet nagyszere-
rűen tudta felhasználni hangulat-
keltésre. A vakok szövetségét szin-
te második otthonának tekintette.
Érzékeny lelkületű, szívesen segít
sorstársainak és mindenkinek.
Meggértük a hetvenedik születés-
napját ünneplő Béla bácsit, és ő
szívesen beszélt sokszínű, gazdag
életútjáról.

— 1913. május 23-án születtem
Sárospatakon. Testvérem nem volt,
ugyan egy lett volna, de sajnos az-
zal együtt meghalt az édesanyám
is, ez életemnek 11. esztendejében
történt. Kötőhártyagyulladás követ-
keztében kéthetes koromban elve-
szítettem a látásomat. Később, ami-
kor egyéves voltam, megoperálták
a bal szememet, amellyel azután

fényt és az alapszíneket láttam.
Így volt ez 25 éves koromig, azóta
már semmit sem látok. Életem első
hét évét otthon töltöttem, addig az
édesanyám nevelt. Közben kitört
az I. világháború, édesapámat el-
vitték katonának. 1920. szeptember
1-én felhoztak Budapestre a Vakok
József nádor Tan- és Nevelő Inté-
zetébe az István útra (ma Ajtósi
Dürer sor, a vakok általános isko-
lája ugyanazon a helyen van mint
akkor, csak az utca és az intéz-
mény neve változott meg).

Sírva jöttem el szüleimtől, mint
minden gyerek, amikor elszakad az
otthontól és iskolába megy. Hanem
engem nem volt nehéz megvigasztal-
ni, miután megkérdezte az igaz-
gató édesapámtól: mi a gyerek
kedvence? Mire az azt válaszolta:
a muzsika, a hangszerek. Ezután
az igazgató azt mondta „lesz ám itt
orgona is, meg zongora is, meg
hegedű is”. Erre rögtön elállt a sí-
rásom. A zene, a hangszerek iránti
rajongásom már egészen kicsi ko-
romban megnyilvánult. Még akko-
riban történt, hogy a nagyanyám
elvitt az egyik primáshoz és azt
mondta neki: tessék már a hege-
dűt megmutatni, a kezébe adni az
unokámnak, mert ez a gyerek resz-
ket érte. Anyai és apai részről is
több zeneértő és zeneszerető ember

volt a rokonságban. Innen ered az
én zene iránti rajongásom, ezek
után kezdett kibontakozni zenei pá-
lyám. Az intézetben a harmadik
évben kezdtünk hegedülni és zongorá-
zni tanulni. Közben gordon-
kázni is megtanultam, azt a hang-
szert nagyon megkedveltem. Zene-
tanulás után az intézetben kosár-
fonást és kefekötést is tanultunk.
Iskolai tanulmányaimat 1929-ben
fejeztem be. Közben még 1928-ban
megalakult egy énekkar: a Vakok
Homérosz Kórusa a Vakokat Gyá-
molító Országos Egyesület kereté-
ben. Schnitzl Gusztáv az énekkart
létrehozó karnagy kérésemre fel-
vett a kórusba. Akkoriban műkö-
dött már az egyesületnél egy 20
tagú zenekar is, amelynek nagy
örömmre szintén tagja lehettem.
Abban az időben a vakok iskolájá-
ban már nagyon komoly zenei ok-
tatás folyt, sok-sok tehetséges fia-
tal került ki az intézményből. Az
intézetből a karmesterem vitt át az
egyesületbe, ahol két évig voltam
az ottani zenekarnak csellistája .A
zenekari tagok közül heten jártunk
be szaktanfolyamra a Nemzeti Ze-
nedébe, a Semmelweis utcába, ahol
mi voltunk az első vak zenész ta-
nulók. A zenedében a sikeres vizs-
gák után tanárom szerette volna,
ha tanár vagy csellóművésznek ta-

(Folytatás a 10. oldalról.)

— Ó, én látom minden jövőendő idők legyőzött
népeit, mérhetetlen szenvedésüket, könnyeiket,
hallom jajaikat... jaj a legyőzötteknek... jaj
a legyőzötteknek...

És többé egy szót sem szólt. Csak róttá tovább
titokzatos jeleit a homokba oly elmélyülten,
hogy a Király már számára nem is létezett. Az
egész beszélgetés alatt egyetlen pillantást sem
vetett előkelő, magasrangú vendégére.

A Király felállt és az útmenti olajfák árnyé-
kában hűsülő testőreihez sietett.

Kretaros és Nearchos, a két vezér szinte egy-
szerre szólalt meg:

— Király, mi a véleményed e dühöngő cini-
kusról?

A Király feddően vezéreire tekintett és így
szólt:

— Én mondom nektek Kretaros és Nearchos,
ha nem lennétek Nagy Sándor, Diogenes szeret-
nék lenni!

nuitam volna tovább. Nekem más elképzelésem volt. Mindig arra vágytam, hogy vendéglőkben, kávéházakban szórakoztató zenész legyek. Ezt a vágyamat később aztán el is értem.

1929—1931 között az egyesületi zenekarban muzsikáltam. Ott rettenetes sokat tanultunk, naponta 8—10 órát gyakoroltunk. Abban az időben a vakokat foglalkoztató egyesületnél komoly zenei élet folyt, sok tehetséges muzsikus játszott a kiválóan működő szalonzenekarban. 20 tagú együttesünk sok keringőt, indulót, opera- és operett-részletet játszott. A zenekar vezetőjének az volt a célja, hogy öt-hat évig ez az együttes játszik majd a Homérosz moziban. Ez a mozi a Vakokat Gyámolító Országos Egyesület épületében, a Hermina út 7. (ma Május 1. út és abban az épületben a XIV. kerületi SZTK intézménye található) alatt működött a felszabadulás előtt. 1931-ben kiléptem a zenekarból, mert közben bejött a hangosfilm és rá kellett jönni, hogy a zenekarnak nem lesz többé létjogosultsága a moziban. Ezután egy ideig nehéz körülmények között, nélkülözések közepette éltem.

1931 után vendéglőkben, kávéházakban játszottam, eleinte mint csellós, majd hegedűs. Először a Jávor (ma Szántó Béla) utca 3. alatt levő vendéglőben játszottam. Ott egy kitűnő zongoristával, Fehér Dezső sorstársammal muzsikáltunk együtt. Sok tanulás, kitartás mellett a vendéglátóiparban lassan-lassan kezdett a sorsom jobbra fordulni. Később egy ferencvárosi vendéglőben már zongoristaként muzsikáltam és énekeltem is. A zongorán „magyaros stílusban” játszottam a nótákat, csárdásokat és mindent, amit kértek. Azon kevesek közé tartoztam, akik kiválóan tudták zongorán kísérni a primásokat. Három évig játszottam Bodrics Edével, a neves primással. Nagyon szeretett engem id. Magyar Imre, Kóczé Antal és Debreceni Kis Lajos. Alkalmanként többször is játszottam ezekkel a kiváló primásokkal, nagyon jó barátságban

voltunk egymással. Valamennyien szerették azokat a zenei fogásokat, amelyekkel zongorán tudtam kísérni őket. A felszabadulásig muzsikáltam többek között Budán, a Népligetben és a Belvárosban is.

1937-ben megnősültem. Látó feleségemmel csaknem három évtizedig éltünk együtt, egészen az ő haláláig. Másodszor is megházasodtam. Második feleségem, aki már szintén nem lát, kitűnő háziasszony, ügyesen megcsinál mindent, nagyon jól élünk együtt már 18 éve.

Sohasem mentem, „a munka elől”, hanem „a munka elé”, mindig szerettem dolgozni, nem bírom a tétlenséget. 1945-ben márciustól októberig Nyíregyházán muzsikáltunk, nagy sikereink voltak, sokat játszottunk, mindenhova hívtak bennünket, még a környező megyékbe is. Majd feljöttem Budapestre, azóta szinte állandóan muzsikáltam, egy-egy helyen hosszabb ideig játszottam. Közben az államosítások idején 1950-ben csaknem egy évig abba kellett hagynom a zenélést. Alkalmanként játszottunk csak egy-egy bálon vagy rendezvényen. A vakok szövetségében abban az időben kezdtek kiképezni a vakokat telefonkezelőnek, én is jártam a tanfolyamra. Azokban az években sokat dolgoztam szövetségünkben: kultúrfelelősként munkálkodtam, valamint elláttam az ószekötői szerepet a vakok szövetsége és a zenész szakszervezet között.

1951. július 1-én a vakok közül elsőként én mentem telefonalközpont-kezelőnek az Autófelügyelet-hez, a Népköztársaság útja 8. alá, ahol 18 évig dolgoztam. Kezdetben a hivatalok, a gyárak képviselői sokan keresték fel munkahelyemet, tanulmányozták, vizsgálták és csodálták, hogy hogyan tudja egy vak ember ellátni a telefonos munkakört. Ezután, a napi munkám után ismét mentem muzsikálni, már amikor ez lehetővé vált. Akkoriban fél ötig dolgoztam és este hat órakor már egy vendéglőben ültem és zongoráztam. Azokban az években állandó helyet nem kaptam, csak

kisegítőként játszottam egy-egy helyen. Leghosszabb ideig, 15 évig muzsikáltam a Paksi Halászcsergőben, a Mártírok útján. Ott fejeztem be öt évtizedes szórakoztatózenészi pályámat 1979-ben. Szövetségünk zenekarában hosszú ideig játszottam a vonós szekcióban, egészen 1969-ig. Jelenleg az ÁPISZ központjában dolgozom, mint nyugdíjas telefonkezelő.

El kell, hogy mondjak egy-két dolgot még az életemből. Több tanítványom is volt, köztük Babos Károly, akit 3 évig tanítottam. Sikeres vizsgák után kiváló zongorista és később neves nótaszerző lett. Babos Károly egy évvel fiatalabb volt nálam, és sajnos már nem él. Ő szerezte a zenéjét többek között: Mért is jöttél az utamba, Azt a boldogságot, amit tőled kaptam című daloknak. Babos Károly nótái a rádióban is gyakran felcsendülnek. A másik jelentős dolog, nagy öröm ért, amikor a legelsőik között kaptam meg a Braille Emlékérmet, az alapításának évében, 1959-ben. Sorsommal elégedett vagyok. Az életemben volt rossz is meg jó is. A vakság okozta nehézségeken túltettem magam, szerencsére jól tudok tájékozódni. Vendégeimet, a közönséget szerettem és tudtam is zenével és humorral is jól szórakoztatni. Hosszú időn át sokat jártam szövetségünk székházába. Rengeteg ismerős, sok barátom van a sorstársak körében. Szívesen segítettem szakmailag muzsikus társaimat. Ma is felkeresnek még fiatal zenészek szakmai tanácsokért.

Szeretne még Béla bácsi dolgozni? — Ameddig csak tudok. Azért dolgozom, mert kell valakit fogadni, aki bevásárol és elvégzi azokat a munkákat, amelyeket mi már nem tudunk megcsinálni. Addig szeretnék jelenlegi munkahelyemen maradni, ameddig csak lehet.

— Kívánjuk, hogy Béla bácsi őrizze meg sokáig derűs életkedvét! Gazdag zenei tudásából és élettapasztalatából adjon még sok-sok tanácsot nekünk. A 70 éves Béla bácsinak és kedves feleségének jó egészséget és sok örömet kívánunk!

HUBAY BERTALAN

Vakvezető kutyát: kinek igen, kinek nem

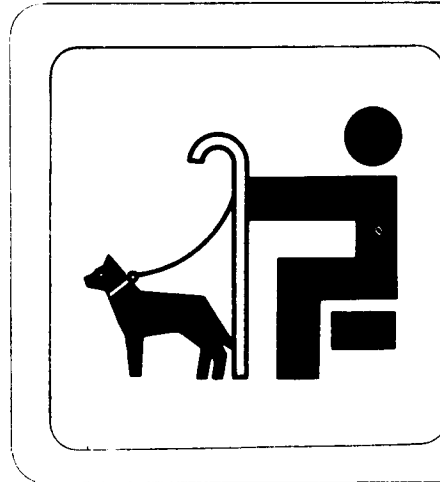
Ki kérjen vakvezető kutyát? Ki az, aki belépve a Vakvezető Kutyával Közlekedők Szakcsoportjába beadja kutyai igénylését és teljesen biztos lehet abban, hogy ily módon jól meg fogja oldani közlekedési gondjait? Mind megannyi kérdés, melyekre biztos választ, általános használati utasítást adni nem lehet. Minden vaknak az a fő törekvése, hogy biztonságosan, önállóan közlekedjék és minél kevesebbet legyen rászorulva családtagjai gyógyulására. Erre egyik megoldás, ami ma már hazánkban is elérhető: a vakvezető kutya. Már több, mint két éve, hogy újra megindult a vakvezető kutyakiképzés a csepeli iskolában. Harminchat kutya talált gazdára Pesten és vidéken, sok jó és rossz tapasztalattal gazdagodtunk. Kialakult egy elképzelés, hogy ki az, akinek ajánlható ez a módszer és ki az, akinek részére a vakvezető kutya nem hoz megoldást. Sajnos e tapasztalatok

sem csalhatatlanok, biztos receptünk nincs!

Ezekből a gyakorlati tapasztalatainkból írunk itt le néhányat első sorban azért, hogy a jövőben, aki beadja igényét némi tájékoztatást kapjon, hogy mire számíthat és előre fontolja meg elgondolását. Mivel a vakvezető kutya az új igénylőnél belép a családba, családtag lesz, egyik legfontosabb követelmény, hogy leendő gazdája és az egész család állat- és kutyaszerető legyen. A családban első sorban a vak gazdának kell a „fal-kavezéri” tisztséget kivívnia, de a család többi tagjának is szeretnie kell a kutyát. Ahol ez előreláthatólag nem alakulhat ki, ne adja be kérését! Arra már nem egy példánk volt, ahol sajnos utólag derült ki, hogy a család egyes tagjai nem szerették a kutyát, azt „kiutálták”, olyan is előfordult, hogy bántalmazták, elkergették, aminek az volt a következménye, hogy a

kutyát vissza kellett adni az iskolának. Szomorú következmény ez, nemcsak azért, mert a vak vezető kutya nélkül maradt, de azért is, mert egy ilyen kutyában a gazdacseré nagy törést okoz.

Számolni kell azzal is, ha a kutya bevonul életünkbe, hogy az a lakásviszonyoknak megfelelően velünk együtt fog lakni. Könnyebb a helyzet ott, ahol kertes ház van, bár itt is a vakvezető kutya mindig a gazdája közvetlen közelében szeret tartózkodni. Nehezebb megoldás és több a surlódási felület akkor, ha társasházba, nagyobb bérházba kell beköltöznie. Elkerülhetetlen, hogy a kutya néha ne hallassa hangját, mely bizony egy tízemeletes panelházban elég jól hallható. Ez nem azt jelenti, hogy az ilyen körülmények közt lakó ne kérjen kutyát, de számoljon ilyen következményekkel is. A vakvezető kutya természetesen azért van, hogy segítsen közlekedésünkben.

**A vakvezető
kutyával
közlekedők
szakcsoportjának
híradója**

Felhívás zenei versenyre

Szövetségünk Zenei Szakosztálya tánc-, rock-, popzenei kategóriákban országos vetélkedőt hirdet az 1949. január 1. után született szövetségi tagok részére.

Részt vehetnek együttesek, hangszeres és énekes szólisták. Zenei kíséretől minden szólista maga gondoskodik.

A résztvevők műsorukat tetszés szerinti anyagból, KI MIT TUD jelleggel állítsák össze, 6–10 perces időtartamban.

Jelentkezési határidő aug. 31.

Kérjük pont vagy síkírásban közölnék részvételi szándékukat, a bo-

rítékon tüntessék fel: „ZENEI VERSENY”.

Cím: Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége, Budapest XIV., Május 1. út 47. 1146.

A versenyt november 20-án, vasárnap délelőtt 11 órakor tartjuk meg.

A legjobb teljesítményeket díjazuk.

ZENEI SZAKOSZTÁLY
ELNÖKSÉGE

Nem hiába kérdezzük meg a kérdőívünkön, hogy az igénylő milyen más betegségben szenved. Sajnos vannak —, akik talán nem tulajdonítanak ennek nagy fontosságot — válasz nélkül hagyják kérdésünket. A kutya vezet. A kutya helyes irányítás mellett mindenhová elvisz, de nem képes arra, hogy egy olyan embert vezessen, aki teljes mértékben képtelen tájékozódni. Nem alkalmas arra sem, hogy egy olyan embert támogasson, akinek annyira rossz az egyensúlyérzéke, hogy önállóan járni sem tud. A csonkoltságnak bizonyos foka már akadály lehet a kutyával való közlekedésnél. Bár ezek egyéni adottságok, hiszen van sorstársunk, aki huszonöt éve kutyával jár fél karral, de ő egész életét a kutyára tette fel. Csonkolt láb sem akadály, ha egyébként a műlábbal jól és biztosan tud közlekedni. De az, aki csak kapaszkodva, nehezen tud például lépcsőn fel-le közlekedni, álljon el a kutyai igényléstől.

Azt szoktuk mondani: a kutya a szem, a gazda a fül. Ez azt jelenti, hogy a gazda fülére igenis nagy szükség van a kutyával való közlekedésnél is. Egy forgalmas úton az átkelésnél a kutya szemén és tapasztalatán kívül a gazda jó, éles hallása elengedhetetlen. Éppen ezért az erősen nagyothallók, esetleg teljesen siketek részére nem ajánlhatjuk a vakvezető kutyát.

Megkérdezzük azt is kérdőívünkben, hogy az igénylő fogyaszt-e alkoholt. Az eddig beérkezett kérdőívek gazdái majd mind antialkoholisták voltak, vagy inkább nem merték beírni, hogy olykor megisznak egy pohár sört. A baj ott kezdődik, ha az igénylő alkoholist. Volt olyan eset, amikor a kutya gazdája azzal védekezett, hogy ittas állapotban nem veszi igénybe kutyája segítségét és nem viszi be mulatóhelyekre. Az ilyen ember az igénylése előtt vonuljon be önként elvonókúrára.

Vakvezető kutyánknak mindig tisztának, jólápoltnak, egészségesnek kell lennie. Gondozásához, étkeztetéséhez legtöbbször látó segítségre is szükség van. Nem szük-

seges, hogy kutyánkat kényeztessük, csirkemájjal etessük, de étkezése, orvosi kezeltetése, kötelező biztosítása állandó havi kiadással jár. Ezzel számolnia kell minden igénylőnek. Az eddigi tapasztalat azt mutatja, hogy a kutyatulajdonosok inkább elkényeztetik, dédelgetik, szelíd kézzel bánnak kutyájukkal, ami bizonyos fokig nem is baj. Am akad olyan is, aki durva, brutális módon bánik azzal, „aki” vakságában az egyik leghűsegebb, legnagyobb segítőtársa. Az ilyen ember nem érdemli meg e segítséget, szakcsoportunk visszaveszi tőle a kutyát.

Életkor. Sajnos a vakvezető kutyával való közlekedés részben életkorhoz is van kötve. Amíg a gyermek iskolába jár, nem képes önállóan közlekedni egyébként sem az utcákon és még látó korában sem engednék el szülei egyedül, nem alkalmas a vakvezető kutyával való közlekedésre. A másik véglet, ha olyan idős az igénylő, hogy a kutyát nem annyira közlekedésre, hanem csak azért kéri, hogy a szobában a fotelban ülve legyen mellette, akihez szólni tud. Mindkét véglet az, amikor vakvezető kutyát nem adhatunk. Előfordult az is, hogy valaki csak azért kért kutyát, hogy napi félórás egészségügyi sétáját legyen kivel végigjárni. Ez is fontos, de erre a célra, még ha az orvos javasolja is, csak akkor adhatunk kutyát, ha már minden más rászorultabb vak igénylőt kielégítettünk.

Több esetben okoz félreértést a vakság fokának helyes beírása. A Maske jelölést sokan, még az orvosok sem ismerik. A fennálló látásmaradvány könnyen félreérthető, ezért legjobb, ha az ilyen állapotot bővebben körülírják.

A vakvezetésre betanított kutya először önállóan vizsgázik, majd kellő összeszoktatás után gazdájával együtt. Ez az összeszoktatás a jelenlegi rendszer mellett csak Pesten lehetséges, budapestiek részére bejárással, vidékieknek bentlakással. Ennek ideje legalább két hét, amit vállalnia kell minden igénylőnek.

A gyakorlat azt mutatja, hogy vakvezető kutyát elsősorban felnőtt korban megvakultak igényelnek. Ez természetesen nem zárja ki azt, hogy vakon született ne kérjen ilyen segítséget. Egy felnőtt korban, esetleg hirtelen megvakult részére a kutyával való közlekedés sok nehézséget okozhat, ha önállóan tájékozódni, közlekedni nem képes. Ezek részére tanácsoljuk, hogy mielőtt beadná kérését a Vakok Elemi Rehabilitációs Csoportjához, kiképzésén vegyen részt.

Sokan jönnek legkülönbözőbb magánóhajokkal: „nekem nem felel meg a német juhász, csak a vizsla”, „A német juhász jöhet, de csak ha tiszta fekete és kan.” „Nekem van egy öt éves pulim, azt képezék ki.” „Nekem magas kutya kell, nekem lassú, vagy gyors.” Ezek a legtöbbször indokolatlan kérések természetesen nem teljesíthetők. Vakvezető kutya kiképzése céljára csakis az iskola által e célra alkalmasnak minősített kutya felel meg még abban az esetben is, ha azt a vak igénylő ajánlotta fel.

Nem elrettentésként soroltuk itt fel a pro és kontra érveket, hanem azért, hogy aki kutyai igénylésre szánja el magát, legyen jobban tájékozott és ne forduljon az többit elő, hogy rövid idő után kelljen visszaadnia a kutyát az iskolának.

Minden további felvilágosításért forduljanak sorstársaink bizalommal az iskola oktatóihoz, vagy a már több éve kutyával közlekedő, tapasztalt tagjainkhoz.

GERDELICS FERENC

Tudósítások

Hosszú évek óta többször is próbálkoztunk azzal, hogy tagtársaink részére domború térképeket készítsünk. Ebben az ügyben több tagtársunk is felszólalt különböző értekezleteken, találkozókön. Az Országos Közlekedésbiztonsági Tanácsban (OKBT) decemberben elhangzott kérésünk alapján — a Honvédelmi Minisztérium Pártbizottságának közbenjárására — a Magyar Néphadsereg Térképészeti

BACSIK LÁSZLÓ

Magnósoknak – magnóról

Az utóbbi írásokban azokat a megoldásokat részleteztem, amelyek a szalagsebességet állítják be egy magnetofonon felvételkor, illetve lejátszáskor. Ennek a végén szóba került a stúdiómagnók működése, csak az érdekesség miatt, de mint a jelenleg ideálisnak tűnő megoldás. Legutóbb ennek kapcsán kis kitérőt tettem, mert ezen magnók motorjainak elektronikus vezérlése lehetővé tesz egy gyakorlatban olykor szükséges üzemmódot, a szalag sebességének kismértékű változtatásával a rajta levő felvétel hangmagasságának ugyanolyan mértékű mélyítését vagy magasítását. Mivel ilyenkor a szalagsebesség is változik, az előadás tempója, gyorsasága is, ami az előadót annyira megzavarhatja, hogy a hangmagasságváltoztatás miatti könnyebbség adta előny elvész. Ugyanis ha a fejrés előtt elhaladó szalagon egy másodperc alatt 440-szer váltakoznak erősebb-gyengébb mágneses szakaszok, zenei „A” hangot hallunk. Ha a szalag felgyorsul, a rés előtt több ilyen váltakozás halad el ugyanennyi idő alatt, tehát magasabb hangot hallunk. Viszont a szalag így hamarabb lefut, véget ér, ami miatt a rajta levő műsor

hamarabb lezajlik, felgyorsul. Tempofon néven készítettek egy szerkezetet, amellyel e két hatás elkülöníthető. Itt egyszer a szalag szabványos sebességű, tehát műsorának időtartama, tempója eredeti, de a lejátszófej vele ellenkező irányba mozog. Ez úgy van megoldva, hogy a fej kör alakú, több réssel és forog, lehetőleg mindig csak egy réssel a szalaggal érintkezve. Ha ellenkező irányba forog, több mágneses váltakozást érzékel időegység alatt, magasodik a hang, de a tempó az előbbieket szerint változatlan. Ha megegyező irányba, de gyorsabban forog, rése előtt kevesebb váltakozás halad el, a hangok mélyülnek. Lehet a szalagsebességet is változtatni, hogy a tempó gyorsuljon vagy lassuljon. Ekkor a fejet úgy forgatják, hogy a megváltozott szalagsebesség ellenére a rés előtt az eredeti számú mágneses változás haladjon el, tehát a megváltozott tempó ellenére a hangmagasság az eredeti maradhat. Természetesen lehet kombinálni a szalagsebesség változtatását, a fej forgásának irányát és sebességét, amikkel elvileg szélsőséges tempó- és sebességhatárok között választhatunk. A leírás szerint ideálisnak tűnő megoldásnak

több sarkalatos műszaki gondja, buktatója van, amik miatt a kapott hang minősége romlik. Az egyik, hogy a forgó fej egy részének mindig érintkeznie kell a szalaggal, különben kimarad a hang az érintkezés megszűntekor. Ha viszont az első fejrés még a szalag előtt van, de már a következő is (hiszen forog) a kettő jelének összeadásából szint- és hangszínváltozás keletkezik. A minőségi gondok miatt ez a szerkezet inkább próza, hangjáték során, mint effektuskeltő használatos, zenében ritkán. E két kitérő után legközelebb folytatom a magnetofon működésének, szerkezeti elemeinek ismertetését.

Innen – onnan

ELEKTRONIKUS JEGYZETFÜZET VAKOKNAK

Hamarosan kapható lesz egy olyan „elektronikus jegyzetfüzet”, amelynek szövegét a vakok egy írógép billentyűzetével táplálhatják be, s azt azután bármikor felmondathatják maguknak. A berendezés legfontosabb része az NSZK-ban kifejlesztett szövelemző automata. Ez először minden szót az alkotóelemeire bont (igekötő, szótó, utótag), ezeket hangkódokká alakítja át, s meghatározza, hogy hol legyen egy-egy szóban a hangsúly. Ezeket az adatokat az automata egy olyan csipbe táplálja be, amely az emberi hangokat keltő hangszintetizátort irányítja. A hangokat fölerősíti, s egy hangszórón át megszólaltatja.

A készülék hangszintetizátora az Egyesült Államokban készült. Ezért az egyébként is természetellenesen ható beszédnek egyhén amerikai angol hanghordozása van, s a mondaton belüli hangsúly létrehozására sem képes még. A kutatók most ez utóbbinak a megteremtésén dolgoznak.

(Frankfurter Allgemeine Zeitung)

(Folytatás a 14. oldalról.)

Intézetének munkatársai már ez év januárjában felvették a kapcsolatot szövetségünkkel és a Vakok Általános Iskolájával és Nevelőotthonával. 1983. április 21-én a Magyar Néphadsereg Térképészeti Intézetében sajtótájékoztatóra került sor, ahol Bak Antal mérnök ezeredes, az intézet vezetője munkájukról adott tájékoztatást és ismertette a domború térképek készítésével kapcsolatos terveiket is. Elmondta, hogy a több éves terv során elkészítik a fővárosnak, valamint külön a XIV. kerületnek és néhány fontos budapesti csomópont gyalogos aluljárójának térképét. Relifek készülnek továbbá Magyarország dom-

borzatáról, út-vasúthálózatáról, valamint Európáról és a többi földrészről is. Terveik között szerepel még fizikai, kémiai, biológiai és művészeti kötetek elkészítése is.

Dr. Bódi István főtisztár előadásában megemlékezett Molnár Vince, Séra Lajos, Cseresznyés Ferenc, Markovits Tibor térképészek munkásságáról, köszönetét nyilvánította a honvédségnek és kérte további támogatását.

A hírrel a rádió reggeli krónikája, a televízió esti híradója és az „Ablak” műsora is foglalkozott.

Szövetségünk képviselője részt vett és felszólalt 1983. április 22-én a Belügyminisztérium Művelődési Házában, az OKBT plenáris ülésén.

KISS MIHÁLY

Látássérülés és öröklődés

Szövetségünk székházának teli-kertjében 1983. február 22-én rendhagyónak mondható összejövetel üdvözlésére emelkedett szólásra dr. Bódi István szövetségünk főtítkára. Látássérültekkel foglalkozó intézmények igazgatói, orvostudományunk szemészeti szakemberei, az ahhoz kapcsolódó szakágak tudományos munkatársai és dr. Czeizel Endre genetikus munkacsoportot hoztak létre, a látássérülés és az öröklődés kapcsolatának vizsgálatára.

Daru Geróné osztályvezető-helyettest kérdezem a szerveződő munkacsoport céljáról.

— Gondolom, hogy ismertetésével tagságunk érdeklődésére is számíthatunk?

— Valóban. Fontosnak tartom én magam is, ha tájékoztatást nyújtunk a közvéleménynek. Az utóbbi években ugyanis szövetségünk tevékenységében egyre nagyobb helyet kap a tudományos ismeretterjesztés, ugyanakkor párhuzamosan a propagandamunka is.

A jelen értekezlet egy nagyszabású vizsgálatnak a kezdő állomása. Ugyanis nagyon sok felszínes tapasztalatunk, ismeretünk van a vakok életéről, integrációjának lehetőségeiről. Néhány szakdolgozatban ezek a gondok felvetődtek, feldolgozásra kerültek. Ebben a témában különböző területeken már folytak vizsgálatok, például; a Vakok Általános Iskolájában és Nevelőotthonában, a Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola különböző tanszékein. E kutatásoknak a lényege az, hogy minden eddiginél jobban, átfogóbban felöleljék a vakság, a vak gyermek kóroktani vizsgálatán kívül a vakok családtervezési magatartását. 1982 nyarán egy kiemelt 300 fős tagság bevonásával végeztünk fölmérést, hogy megpróbáljuk kideríteni a vak szülők gondjait, egyáltalán életkilátá-

sait, elsősorban gyermekük jövőjére nézve. Ami hiányzik máris! — megjegyzésképpen, nézetem szerint — ami nem lehet célja e mostani kutatásnak, illetve, még e nagyszabású munka keretein is kívüliesik; egy olyan szociálpszichológiai fölmérés, ami a vakokat, gyengénlátókat érintő társadalmi attitűdöket lenne hivatott felkutatni. Ennek a vizsgálatnak...

— A környezeti befogadás lehetőségeit és a beilleszkedés mikéntjét értjük e megfogalmazás alatt?

— Igen. Mert hogyis állunk ezzel? Azt valamennyien tudjuk...

— Ez egy teljesen új kutatási terület?

— Magyarországon... ilyen kutatásról én nem tudok, bár alapvetően fontosnak tartom.

— Megkönnyítené-e, egyrészt a külvilággal, a környezettel a kapcsolatok, kapcsolatrendszerek kiépítését az erre való felkészítő nevelés?

— Elsősorban is... többször elmondjuk azt, integrálni kell, de nem vizsgáltuk azt a közeget, amibe integrálunk, ... a környezet hogyan fogadja a vak embert...

— Azt, hogy milyen képességű embereket fogad?... vagy...

— Igen felszínes a napi tapasztalatokra épülő tudásunk, mint már említettem kezdetben, nincs hivatkozási alapunk. Véleményem szerint elsősorban az előítéletet kellene, mint magát a jelenséget vizsgálni.

— Én kétoldalúnak érzem ezt, egyrészt létezik a társadalmi közeg befogadási hajlama, — ugyanakkor, ha olyanná nevelem a képzés alatt a vak vagy alig látó gyermekeket, ez a hajlam megnőhet... úgy értem, könnyebb elfogadni egy tisztázott igényekre ránevelt gyermeket. Nevelési oldalt is érzek, de ugyanakkor a látók befogadási készségének vizsgálatát is.

— Ez így is van... ez törvényszerű kölcsönhatás. De térjünk vissza néhány szóban még az előítéletre. Általában vizsgálni kellene a fogyatékos emberben és hát... a mi hatósugarunkba tartozó vakok irányában észlelhető előítélet természetét; mikor, milyen korban, milyen hatásokra alakul ki. Hogyha egy jó szándékú, jó közérzetű környezetben nevelkedő gyermeket megfigyel, az egész apró gyermeknek — tapasztalataim szerint — úgy tízéves koráig nincs előítélete, ez később, a serdülő korban alakul ki. Szövetségünk a Művelődésügyi Minisztériummal közösen kiadta az Ismerjük meg, segítsük őket c. kiadványt, abból a célból, melyet a bevezető a következőkben szemléltet. „Hazánkban is több százezerre tehető azoknak a száma, akik testi, érzékszervi képességeik korlátozottsága miatt az ép, egészséges emberekkel szemben hátrányban vannak, s akik emiatt fokozott mértékben szorulnak rá a társadalom gondoskodására, segítségére. E célkitűzést megvalósítani csak állandó, folyamatos, kitartó munkával lehet. Mert bár az utóbbi évtizedekben jelentős változás következett be a társadalmi közgondolkodás ember- és gyermekszemléletében, és sokat javultak a feltételek az éptől, egészségestől eltérő, valamilyen tekintetben „más” emberek megítélésében, elfogadásában, a tapasztalat azt mutatja, hogy a helyes szemléletformálásban még sok a tennivaló. Ezért elsősorban az osztályfőnököknek íródott ez a könyvecske, nekik szeretne segítséget, tájékoztatást adni. Olyan szándékkal készült, hogy hasznosítható legyen az osztályfőnöki órákon, illetve a tanítási órán és az iskolán kívüli nevelés különféle területein is”.

— Egy kicsit elkanyarodtunk eredeti célunktól, pontosabban a szó-

ban forgó csoport munkájától, de úgy érzem nem volt felesleges egy kis áttekintést adni a jövőbeni feladatokról, és ezekről átfogóbban beszélni.

— Visszatérve beszélgetésünk eredeti céljához, folytatom ott, hogy a vizsgálat tulajdonképpen a születést megelőző időszakot is átfogja. Itt válik fontossá dr. Czeizel Endre szakértelme, genetikai munkássága, aki közismert személyisége orvos-tudományunknak, ezért nem is kell, hogy róla bővebben szóljak.

— Milyen hatással van az öröklődés a szembetegségekre, erre irányul a vizsgálat?

— Elsődlegesen a megelőzést szolgálja, melyet hosszú évek óta, de különösen 1981-től a szövetség is hangoztat. A látássérült házastársakat, akik gyermeket szeretnének Czeizel dr. személyesen vizsgálja meg, aki az Országos Közegészségügyi Intézet humángenetikai laboratóriumának vezetője.

— Mikor alakult ki ez a kapcsolat?

— Czeizel Endre érdeklődése a különböző fogyatékosok iránt régebbre tehető...

— Úgy értem, a gyermekvállalással kapcsolatos vizsgálatok mióta folynak?

— Annyit tudok mondani, hogy 1981 óta vált szorosabbá kapcsolata a szövetséggel, s az együttműködésünk során hozta az előbb elmondottakat tudomásomra. Mint érdeklődő embert, mint kitűnő szervezőt, etikai, szociológiai kérdések is foglalkoztatják szakterületén, a genetikán kívül.

— A megjelent szakembereknek, intézményvezetőknek személyes jellegű a részvétele, vagy intézményeiket is képviselik ebben a munkacsoportban?

— Egészségügyi intézmények és iskolák kapcsolata is ez egyben.

— Melyik intézmény, iskola tanulóiifjúságát érinti ez a vizsgálat?

— A Budapesten működő Vakok Általános Iskolája és Nevelőotthona tanulóit, — itt 7—16 éves korig vizsgáljuk a vak gyermekeket, valamint a gyengénlátó gyermekeket a budapesti és debreceni gyengén-

látók iskolájában. De kiterjesztjük a vizsgálatot azokra a gyermekekre is, akik Hajdú-Bihar megyében élnek, a látók általános iskolájába járnak, de tudomásunk van róla, hogy gyengénlátók. Teljes körű vizsgálat nem is lehet, lévén, hogy a gyengénlátókra vonatkozólag még becsült adatunk sincs. Emellett az egészségügyi gyermekotthonokban a többszörösen fogyatékos gyermekeket vizsgáljuk.

— Ezt az írást a szélesebb olvasóközönségnek szánjuk —, fölhasználva a lehetőséget, kérjük, hogy a vizsgálatra bekért szülők és családtagok készséges támogatásukkal, megjelenésükkel segítsék az eredményes munkát.

— A vizsgálatok megszervezésekor nagy figyelmet szentelünk annak, hogy megfelelő időpontban történjenek. Gyorsan, gördülékenyen kövessék egymást. Nincsenek aggályaim azzal kapcsolatban, hogy ellenállásba, elzárkózásba ütköz-nénk, ugyanis nagyon kedvezőek a

tapasztalataim az 1982 nyarán lefolytatott vizsgálatok kérdőíveinek kitöltésével kapcsolatban. Hogy a vizsgálatról ejtsek néhány szót. Azt budapesti tagjaink között folytattuk le. Ebben szövetségünk munkatársai is résztvettek, és néhány személytől eltekintve mindenütt szívélyes fogadtatásban részesültünk. A köznapai beszélgetéseken túlnövő, az ember rejtettebb testi-lelki tulajdonságaira vonatkozó kérdéseinkre is természetes és megértő válaszokat kaptunk. Tapasztaltuk, hogy tagságunknak jölesik a tördés.

— A következő kérdést már dr. Méhes József tanszékvezető főiskolai tanárnak, a Vakok Általános Iskolája és Nevelőotthona igazgatójának fogom föltenni, aki egyben a szakmai oldalát fejt ki annak a tevékenységnek, amelyet e tudományos munkaközösség elvégezni kíván.

(E beszélgetés anyagát később közöljük.)

BAJAI ISTVÁN

sport

Világot látnak vakon

Megjelent az Utazási Magazin 1983. márciusi számában

Friedrich Miklós 29 éve telefonkezelő a Középküvetépítő Vállalatnál. Legemlékezetesebb útiélménye az utóbbi időben a Békás-szoros: — Gyalog jöttünk át, valami csodálatos volt.

— Miért? Hiszen ott elsősorban a látvány érdekes.

— Tudja, a vakember a fülével lát. Az akusztika rengeteget elárul. Ahogyan például a patak rohan, vagy a csobogás visszhangzik a sziklafalon. Ráadásul az eső is esett, így még jobban érzékeltük, milyen keskeny, szinte félelmetes a Békás-szoros.

Lak István nem sokkal 20 éves kora előtt vakult meg. 29 éve nem lát. Történelmet tanított egy szak-

munkásképző iskolában, de leszázalékolhatta magát. Öbenne a debreceni Déry Múzeum Munkácsy-termében tett látogatás hagyott mély nyomot:

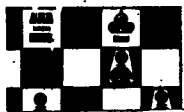
— Vagy fél órát is álltam Munkácsy képei között.

— Éppen ott mi fogta meg Önt?

— Idegenvezetőnk érzékletesen elmagyarázta, mi látható a képeken, én pedig hosszasan gondolkodtam a festőn, rendeztettem magamban a hallott színeket és alakokat.

Pill Rozália banktisztviselőként dolgozott, de leszázalékolhatta magát. Ő az idegenvezető szerepét hangsúlyozza:

— Nekünk az kell, hogy részlete-sen elmondja, amit szemmel látni

lehet. Általában dr. Sziky Lászlóné, vagy ahogy mindenki ismeri, Joli néni jön velünk és ő gazdag szó-kincsével megeleveníti a dolgokat. Ez olyan, mint amikor egy látó ember hangjátékot hall és a képzeletére támaszkodik.

— Ne haragudjon, de egy jó idegvezető szövegét magnetofonról otthon egy karosszékben ülve is meghallgathatja.

— Nem úgy van az, kérem. Gondoljon arra, hogy nálunk a többi érzékszervek fokozott érzékenységgel igyekeznek pótolni a látás hiányát. A szaglásunk is finomabb lesz és tapintással mi is fogalmat alkotunk a tapintható tárgyakról.

„A fiatalok valahogy kényelmesek”

A Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségének budapesti székházában, a Wesselényiről elnevezett sportkör turista szakosztályának tagjaival beszélgetek. Csütörtök este van, klubnap. Ilyenkor összejön a 80 főnyi tagság egy része, tervezi a következő kirándulást.

A szakosztály vezetője Hirth Ignác. Programozóként dolgozik az Országos Tervhivatal számítóközpontjában. Elmondja, hogy a vak utazók többsége a középkorúak és idősebbek közül kerül ki:

— A fiatalok valahogy kényelmesek — állapítja meg Hirth Ignác. — Pedig nekik is jót tenne, ha rendszeresen mozognának, hiszen szinte valamennyien ülő munkát végzünk, általában zárt helyen.

Evente 30—40 kirándulást szerveznek. Leggyakoribb úticéljuk a Budai-hegység, de tavaly tettek egy hatnapos utazást Erdélybe, három napig barangoltak az Őrségben, másik három napot Nyugat-Dunántúlon töltöttek. Jártak Kalocsán és megnézték (így mondják) a hajósi pincsort is. Sétáltak a Kerepesi temetőben, ellátogattak a színészmúzeumba, az új sportszarnokba, az evangélikus múzeumba, a planetáriumba és a Parlamentbe is. Itt Hirth Ignác megáll a felsorolással:

— Látó koromból a Parlament képe megvan bennem, vagy például a

Halászbástya, a Nagykörútra, Rákóczi útra emlékszem.

De például lakótelepet soha nem láttam, csak mondják, hogy nagy, kocka alakú, szürke épületekből áll.

Érzelmek és történelem

A Wesselényi sportkör utazói érezhető büszkeséggel mondják, hol mindeütt jártak, milyen érdekes utakat terveznek. Hirth Ignácné (rokkantnyugdíjas telefonkezelő) az aradi vértanúk emlékművénél tett látogatást eleveníti fel:

— Történelemből mindannyian ismerjük, mi történt. És akkor ott álltunk. Kavarogtak bennünk az érzések, a lelkesültség, bánat, szomorúság. Ezt nem lehet elfelejteni.

Lévai Józsefné betanított munkásként dolgozik, mint kefekötő. Ő Szatmárcsékére emlékezik:

— Elmentünk a temetőbe és a híres kopjafákat megtapogattuk. Megálltunk Kölcsey sírjánál, az nagyon megható volt. Éppen akkor járt ott egy látogató csoport is a Hajdúságból és együtt rákezdtünk a Himnusra. Képzeld el, vagy száz ember zengte a szatmárcsekei temetőben a magyar Himnuszt, köztük én is. Azt a hangot őrzöm magamban.

Selner Mihályné nyugdíjas trafikosnak a Himnuszt a krakkói kirándulás jut eszébe. Báthory sírjánál énekelték el.

Akikkel beszélgetek, mind láttak valamikor. Azt mondják, a vakon

született emberek nehezebben tájékozódnak. Ők nem tudják például elképzelni a színeket. Lak István életének most már nagyobbik felét vakon élte meg. Ő azt mondja, lassan halványul az emlékezete, bizonyos tárgyak, formák képét elfelejti. De a fák, növények megmaradnak.

Értékes élmények

Hirth Ignác arról beszél, mennyire alaposan felkészülnek egy-egy utazásra:

— Ezáltal rengeteg ismeretet kapunk. Ön talán elképzelni sem tudja, milyen jól esik, ha hallok egy városnevet, és tudom, elmondhatom, én már jártam ott. Hallok egy költőről vagy más híres emberről, én már jártam a sírjánál, a lakó- vagy szülőházában. Nagyszerű érzés ez.

Beszélgető társaim útiélményei közé tartozik az is, hogy látó emberek gyakran értetlenül vagy szánakozva szemlélik az ő utazási szenvedélyüket. Pedig sajnálatot nem kérnek. Inkább segítséget különböző mindennapi élethelyzetekben, például úttesten való átkelésnél, vásárlásnál, járművön.

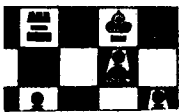
A mozgás, utazás által kitágul a vakok előtt a világ, megismerik és így jobban érzik magukat benne. A látókénál kényszerűen gazdagabb a belső életük. Sok energiát, nagy lelkiert mozgósítanak azért, hogy értékes élményekkel gyarapodjanak.

DR. DOMONKOS JÁNOS

Bécsi élmény

A Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségének gyógymasször szakcsoportha négy napos áprilisi társasutat szervezett Bécsbe. Az első éjszakát még a kőszegi Park Szállóban töltötték a kirándulók, ahol még ahhoz is volt hangulatuk, hogy vacsora után a Szabó-hegyen sétál-gassanak, énekelgessenek. A világ néhány legérdekesebb mű-

gyűjteménye Bécsben található. Hamar kiderült, hogy a Művészettörténeti Múzeumban például Európa egyik legjelentősebb képtára rejtőzik. Lépcsőházának mennyezetén Munkácsy: A művészetek felmegasztalása című allegorikus festménye pompázik, de bent a sok műalkotás közt lenyűgöző élmény a színarany nagyszentmiklósi lelet, az úgy-

nevezett Attila kincs. Az aranyedényeken levő feliratok rovásírással írt ezeréves magyar szövegek.

Bécs a valcer városa, hagyományokban gazdag császárváros. Az operabál városa, régi kultúrával. Modern, lüktető város, amelynek nagy nemzetközi közönsége van. Szép program volt a Schönbrunni Kastély, a Szent István dóm, az Egyesült Nemzetek számára épült ENSZ-város megtekintése; a Práterben az óriáskerék, melynek fülkéi lassan körbejártak velünk, bemutatva Bécs egész esti panorámáját. Az osztrák főváros egy olyan metropolis, mely páratlanul dokumentálja Európa történelmét, különböző korokból származó gazdagon díszített épületeivel. Sokszínűségét jelzi, hogy kongresszusi város, de egyben bevásárló központ is.

A milliós város gyönyörű természeti környezetben fekszik.

Schönbrunn, a császári ház nyaralója. 1694-ben Fischer von Erlach tervezte a kastélyt, amellyel akkor Versailleset akarták utánózni. A pompás barokk stílusjegyeit viseli, termeit rokokó stílusban rendezték be. Helyiségeinek száma 1400. A négyemeletes épület első emeletén mintegy negyven termen sétáltunk végig. Láttuk Ferenc József dolgozószobáját és hálószobáját, ahol 1916-ban meghalt. Ezután Erzsébet királyné lakosztálya következett. A két lakosztály között közös reggelizőszoba található. Látványos Mária Terézia kerek kínai terme is. Innen a fogadó- és tanácstermekbe jut a látogató, majd IV. Károly lakosztályába. Érdekesek a termek, amelyeket annak idején Napóleon foglalt le magának. A fényűző termek közül szép a nagy ceremónia-terem, a kínai kék-szalón, a „Millionenzimmer” 1200 éves perzsa miniatúrákkal, a gobelin-terem hat németalföldi faliszőnyeggel, a meissenai porcelánzsoba stb. (Ferenc József idejében több, mint ezer ember lakott a kastélyban.) A császári lakosztályokból kijövet felkerestük a Hintó Múzeumot. Az egykori téli lovardában mutatják be az udvari fogatokat, némelyikét kitömött lovakkal, teljes nyeregfelszereléssel.

Láttuk a dús aranyozású díszhintót is, amely hét király koronázásán „vett részt”. Ez hozta Budapestre Habsburg Károlyt 1916-ban, hogy IV. Károlyként magyar királlyá koronázzák a Mátyás templomban.

Városnéző autóbuszunkból egy másik palotaegyüttesnél is kiszálltunk. Belvedere = szép kilátást jelent az olasz kifejezés, amellyel Savoyai Jenő herceg egykori nyári palotájának együttesét jelölték. A hatalmas telket 1693-ban vásárolta meg a Habsburgok legtehetségesebb hadvezére. Lépcsőzetes parkot alakítottak ki több mesterséges tóval, víz-esésekkel, sok szoborral. Legalább egy tucat szobrászműhely foglalkoztatott a műértő és pompakedvelő herceg. Itt emelkedik nemcsak Bécsnek, hanem Európának is egyik legszebb barokk palotája Lucas von Hildebrandt főműve.

Gyalog sétáltunk — a legelegánsabb bécsi üzletutcán, a Kärtner Strassen át — a Stephansdomhoz, a Szent István székesegyházhoz. Kívül-belül tanulmányoztuk egész Ausztria legjelentősebb gótikus műemlékét. Névadója a kereszténység első vértanúja, akit i. sz. 37-ben megköveztek.

A Szent István dom mellől elindulva bejártuk az első kerület további érdekes részeit is. Egy-kettőre az 1622—33 között épült barokk stílusú kapucinus templomhoz és kolostorhoz értünk. Lejutottunk a kriptába, a Kapuzinergruftba, amely a Habsburg-ház 140 tagjának — köztük 12 uralkodónak — temetkezési helye. A földalatti sírbolt több részre oszlik. Szembetűnik Mária Terézia császárnő és férje hatalmas rokokó ikerszarkofágja mellett fia, a „kalapos király”, II. József egyszerű ólomkoporsója is, szemléletes bizonyítékaul eltérő elveiknek. A Ferenc József sírboltban temették el I. Ferenc Józsefen kívül Erzsébet királynét (koporsóján magyar nemzetiszínű szalaggal díszített bábérkoszorút láttunk) és Rudolf trónörökös is itt nyugszik. A falon Erzsébet királyné bronz emlékműve, Zala Györgynek 1899-ben készült alkotása.

Ha van olyan város, amely azt állíthatja, hogy a zene városa, akkor az Bécs. A világ egyetlen városában sem élt annyi zeneszerző, mint itt. A legtöbbje ugyan nem Bécsben született, de itt alkotott: egyebek között Haydn, Mozart, Beethoven, Schubert, Gluck, Brahms, Hugo Wolf, Bruckner, Mahler és Johann Strauss, a valcerkirály. A bécsi operaház színvonalával világszerte csak kevés operaház vetélkedhetik.

Nem feledkeztünk meg a Heurigerrekről, a kiskocsmákról, ahol negyedlitereket rendelhattunk az újborból (idei, azaz „heuriger”), a legfrissebb szüretelési borból és sramlizenét hallgattunk, méghozzá nem is akárhol, a Grinzigben, de ott is a leglátványosabb Heurigerben, a Robert Stolcz-házban, melynek falán márványtábla hirdeti, hogy az új bécsi operett egyik jellegzetes képviselője is ott komponált egy szép dalt.

Grinzigbe menet-jövet Bécs XIX. kerületében jártunk: Döblingben. A kerület nevéről, Döblingről nekünk magyaroknak Széchenyi jutott eszünkbe. Döblingben volt az az elmeegógyintézet, ahol élete utolsó tizenkét évét töltötte. A házat, ahol öngyilkos lett (1860. április 7-én) emléktábla jelöli.

A vak kirándulók osztatlan öröme szolgált a látogatás az Osztrák Vakok Szövetségében, a Gürtel Mariahilfer 4. számának első emeletén, a titkári szobában, ahol igen szívélyes fogadtatásban részesültünk. A sorstársak vásárolhattak azokból az ott éppen kapható vakügyi segédeszközökből is. Ízelítő az áraikból: ébresztő órák 333,— és 519,— Schilling; rómi kártya 178,— Schilling, fürdősapka 97,— Schilling, elemes borotvakészülék 450,— Schilling, karórák (svájci) 560,— és 582,— Schilling, bűvös kocka (magyar gyártmány) 178,— Schilling.

Bécsből autóbussal Bruck an der Leitha mellett léptük át Burgenland és Alsó-Ausztria tartomány határát; Trianon előtt ez volt a magyar-osztrák határállomás. Szép, maradandó bécsi élményekkel gazdagodva tértünk haza.

A budapesti Vakok Általános Iskolája és Nevelőotthona 8. osztályosainak pályaválasztásáról és továbbtanulásáról

Az 1982/83-as tanévben 10 tanuló végez a 8. osztályban, öt lány és öt fiú. Ezekre a fiatalokra a kulturális érdeklődés, a lelkes szereplési vágy és tanulás iránti szeretet volt a jellemző. A növendékek tervei, mint minden évben, úgy most is különféle irányba mutatkoznak meg. Többen érdeklődtek a zongorahangolás iránt. Két fiú (Dul István és Lepczelter Zoltán) választotta végül is ezt a pályát. Nagy versengés volt a felvételi vizsga alkalmával. Elméleti és gyakorlati anyagból is komoly ismeretekről kellett számot adniuk. Mindketten a Kozmosz szövetkezet tanulói lesznek és emellett az I. István Gimnázium esti tagozatán folytatják tanulmányaikat. Reméljük, hogy kitartásuk és munkabeszámításuk olyan lesz, hogy a célt el is tudják érni, s mind középiskolai,

mind zongorahangolói tanulmányukat sikerrel befejezik. Két fiú (Fehér Raimund és Varga Ernő) telefontonkezelő lesz, egy fiú pedig (Tóth László) a Fővárosi Kefe- és Seprűgyártó Vállalatnál helyezkedik el.

Négy lány középiskolai tanulmányokat folytat: Kroll Zsuzsa a Teleki Blanka Gimnázium zenei, Bieber Mária ugyanezen a gimnáziumnak általános tantervű osztályaiban tanul tovább. Gyüre Jolánt a Veres Pálné Gimnázium általános tantervű osztályába vették fel. Jogosan reménykedünk abban, hogy a gyengélnátónak is minősíthető Kozma Zsuzsa szeptembertől a miskolci Kereskedelmi Szakközépiskola tanulója lesz. A pályaválasztási vizsgán már megfelelt, de a beszélgetés még hátra van. Így tervének megvalósulása még függőben van. Az

ötödik kislány (Sallai Ágnes) telefontonkezelőként fog dolgozni.

Végzett tanulóink többsége Budapesten marad. Két tanuló otthoni körülményei és továbbtanulási lehetőségei olyanok, hogy családi környezetben folytathatják tanulmányaikat, illetve végzik munkájukat.

A beiskolázással kapcsolatos tapasztalataink ebben az évben kedvezőek voltak. Reméljük, úgy tudtuk felkészíteni tanulóinkat, hogy szorgalommal és akaraterejével be is tudják fejezni tanulmányaikat, illetve megfelelni majd az új munkahelyeken. A pályaválasztás nehézségein, a lehetőségek korlátain belül minden tanuló bizakodással indul az új feladatok felé.

(Készült Finta István tanár beszámolója alapján.)

„...oly szép, halványkék a tenger...”

Aki szereti a földrajzot, bizonyára sűrűn nézegette, nézegeti a térképet, mert egy kis fantáziával nagyszerűen be lehet járni a nagyvilágot ezeknek a színesre festett lapoknak segítségével.

Útlevel és deviza nélkül mehet az ember Alaszkába, vagy egy pillanat múlva már akár Afrikában lehet. De bejárhatja akár Ázsiát is anélkül, hogy a szobájából ki kellene mozdulnia.

Ja, hogy ez nem az igazi, csak valamiféle szükségmegoldás? Hát ez is igaz! Különösen manapság, amikor a sokféle közlekedési eszköz egészen kicsivé zsugorította a Földet, mert a repülőgép segítségével napok alatt eljuthat egyik földrésről a másikra, nem úgy, mint őseink idejében. Ma már utazhatunk a világ bármely tájára, ismerkedni eddig sohasem látott or-

szágokkal, emberekkel, szokásokkal.

Ugyanez azonban érvényes fordítva is, mert a mi országunkba is ugyancsak sok külföldi jön minden évben. Ezt már részletezni sem szükséges, mert tudja mindenki. Turisták, itt tanuló külföldi diákok beszédét lehet hallani az utcákon. Néha még hozzánk, az intézetbe is be-belátogat egy-egy külföldi. Legutóbb éppen április 10-én volt néhány váratlan, kedves látogatónk: A budapesti Zeneművészeti Főiskola hallgatói meglátogatták debreceni kollegáikat és magukkal hozták külföldi vendégüket is, egy Thaiföldről jött fiatalembert. Itt városnéző sétára indultak és így fedezték fel intézetünket. Nyomban be is tértek és az egyik társalgóban rögtönzött kis műsort adtak a ház lakóinak. Tekintettel külföldi

vendégükre, műsorukat csupa ázsiai dalból állították össze. Ezek a dalok a mi fülünkben merőben idegenül csengenek. (No lám, hát ennyire elszakadtunk az ősi földtől?) Ennek ellenére mégis kedvesek és vonzóak voltak. Különösen a címnek vett, kék tengerről szóló dal tetszett. (Talán azért is, mert ezt magyar szöveggel énekelték.) A thaiföldi fiatalemberrel sajnos csak tolmács útján beszélgethettünk, mert ő nem tudott magyarul, mi meg nem értettük az ő nyelvét. Annyit tudunk még külföldi vendégünkről, hogy a zenén kívül az orvostudománnyal, ezen belül a szemésszel foglalkozik és most tanulmányúton van Magyarországon. No ugye, hogy még Thaiföld sincs messze tőlünk?

SZONDA KLÁRA

Tévedett a rovatvezető?

Ezt nem értem! — dörmögi a férj — képzeld, a tizedik gyermekünk születéséről beszámol az újság.

— Jaj, de rendesek! — lelkesedik az anyuka — ez nagyon kedves tőlük!

— Jó, jó — enyhül meg az anya örömét látva az apuka — de akkor is, miért a sportrovatban?

Ötvenes évek

Akkoriban folyt a népnevelés. Egyetemisták és munkásfiatalok járták a vidéket: politizáltak, agitáltak, egy szóval népneveltek. János gazdát is meglátogatta egy egyetemista fiú és egy munkáslány. Mivel már régebben is voltak János gazdánál, haladó gondolkodásának ismerték meg. Nagy megrökönyődéssel látják, hogy egy fényes patkó lóg kiszegve az istálló ajtaja felett.

— János bácsi! Csak nem hisz a lópatkóban?

— Én nem. Nem bizony. De azért még segíthet!

Hegedül?

Éjjel két jólöltözött úr áll a vilamosmegállóban. Az egyik hegedűt tart a kezében.

— Uram! — szólítja meg a másikat. Ön játszik hegedűn?

— Miért? Hall valamit?

A repülő csészealjok

Közvéleménykutatás folyik az utcán. A riporter mikrofonnal a kezében és magnóval a vállán kérdez:

— Uram! Hisz Ön a csészealjokban?

Nagy megrökönyődésére a kérdezett igennel válaszol.

— És uram! Látott-e már Ön valaha is legalább ilyen?

— Hm! Igaz! — mondja az elgondolkodva — mióta elváltam, egyet sem.

Részeg libák

A legtöbb ember nem hiszi el, hogy vannak részeg állatok is.

Az egyik dunántúli faluban a következő eset történt.

A házigazda elfelejtette, hogy a moslékosvödörbe öntötte a cefrét. A libák megtalálták és jól belakmároztak. Pár perc múlva minden liba az eget nézte, aztán eldőlt, mint egy zsák.

Amikor meglátta az asszony, ijedtében elejtette a kezében lévő köcsögöket. Annyira megsajnálta szegény libákat, hogy elsírta magát.

Megtörölte a szemét, és szólt az urának, hogy ássa el a libákat. Az meg csak bambán nézett az asszonyra, majd azt kérdezte:

— Megbolondultál, vagy én vagyok hülye?

— Megdöglöttek! Nem hiszed? Gyere és nézd meg!

És mindketten kimentek az udvarra.

A házigazdának is kiesett a szerzőm a kezéből a csodálkozástól. Végül annyit mondott:

— Majd elásom őket, — azzal bedobálta az összes libát az ólba, és ment a dolgára.

Reggel, amikor ásní akarta a libák sírját, hallja ám a gágogást. Rögtön eldobta az ásót, és szaladt, hogy megnézze, hátha csak hallucinált. De nem. Ajtónyitásra az összes liba kitódult, és megrohmozta a vízzel teli vályút. Úgy látszik a libák begyében égett a pokol.

A házigazda azóta nem önti a cefrét a moslékosvödörbe.

Tóth László

Együnk sok zöldet?

Két régi barát találkozik az utcán.

— Hallom vegetáriánus lettél. Miért?

— Állatszeretből.

— No, akkor igazán nem értem, hogy miért eszed el előlük a takarmányt!

Kisvendéglőben

A vendég reggelire lágy tojást kér. Pár perc múlva hozza is a pincér. A vendég elkezd a tojást hámozni és abban a pillanatban már kiált is a főúr után:

— Főúr!

— Mit parancsol? — kérdi az oda-siető főúr.

— Ez a tojás rossz!

— Az nem lehet — válaszolja a főúr nagy nyugalommal — a rossz tojásokat a rántottába tesszük.

Az orr

Pistike minden reggel és este apukájával utazik az autóbuzson. És mivel Pistikének mindig van megjegyzése mindenkire, a mindennapi szégyenkezés elkerülhetetlen. Pedig, de sokszor hallotta már, néha pofon kíséretében is ezt a kijelentést: Ilyenről csak otthon beszélünk!

Egy reggel a buszon meghűl a papában a vér. Hatalmas vörös és ferde orral ellátott arcú néni telepedik le velük szemben. Ezt az orrt a papa is megkövülten bámulta. A néni kedvesen beszélgetni kezdett a gyerekekkel. Pistike szépen, értelmesen és minden megjegyzés nélkül válaszolgatott. A papa kezdett megnyugodni, amikor Pistike a néni orrára mutatott és megkérdezte az apjától:

— Ugye, a néni orráról csak otthon beszélgetünk?

Az „Asztali áldás”

A nagymami vallásos, a szülők nem. Pistike, aki ötéves viszont makacsul hisz minden csodában, mesében, bár egyébként meglehetősen racionális gondolkodású. S mivel napközben a nagymamival van otthon, természetes, hogy minden ebéd előtt nagy buzgalommal mondja el az „asztali áldást”.

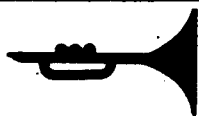
Egy nap azonban a nagy sietségben — kedvence: borsóleves és dió-tészta van ebédre — mindketten elfelejtkeznek az imáról. Pistike már a diótésztánál tart, amikor a nagymami szörnyülködve csapja össze a kezeit:

— Pistike! Elfelejtettünk imádkozni!

Pistike megretten. A megrakott villa félúton a tányér és szája közt hirtelen megál a kezében. Egy gyors pillantást vet a tányérra, majd a nagymamira, majd ismét a tányérra.

Á, nagymami! — legyint szabad balkezeivel — ezért a kicsiért már nem is érdemes!

Gyűjtötte és fordította dr. Schiff Ervin.

hirdetések

Értesítjük tagtársainkat, hogy budapesti és Pest megyei szervezetünk irodájában ismét kapható négyzetes erősségű elemes nagyító.

Ára 268 forint 50 fillér.

Gyógynövény-szaküzlet nyílt a budapesti XIV. kerületi Ilka utca 33 szám alatt. Ugyanitt egyes kozmetikai cikkek is kaphatók. Nyitvatartási idő hétfőtől péntekig reggel 9 és délután fél hat között. Az üzlet az Ilka utca Gizella út felőli oldalán van, a Thököly út és a vele párhuzamos első utca között. A helyiség korábban egy szabóműhely volt.

Tartalom:

A Vakok Világa c. folyóirat állandó rovatvezetőinek neve, a rovatok címe:

Dénes József: Sport rovat

Dr. Falvai Ferenc: Jogi rovat

Barna Zoltán: Zenei rovat

Gerdelics Ferenc: Közlekedési rovat

Kuminka Györgyné: Úttörő rovat

Vándor Tamás: Kulturális rovat

Váradai Péterné: Női rovat

Dr. Vas Tibor: Politikai rovat

Kiss János: Egészségügyi rovat

		Oldal
<i>Dr. Pirityi Ottó:</i>	KÜLÖNMUNKÁK ÉS KÜLÖNKERESETEK, III. R.	1
<i>Szemerédi István:</i>	ELNÖKSÉGI ÜLÉS	3
<i>Csik Lajos:</i>	NŐNAPI ÜNNEPSÉGEK	3
<i>Dr. Bordás Bálintné:</i>	NŐNAPI ÜNNEPSÉG KECSKEMÉTEN	4
	TALÁLKOZÓ LAKITELKEN	4
<i>Szabó István:</i>	KLUBKIRÁNDULÁS A VÉRTESBE	4
	KITÜNTETÉSEK ÁTADÁSA DEBRECENBEN	
	(SZEMERÉDI ISTVÁN)	4
	VAK KICSINYEK BÜLCSÖDÉJE	5
<i>Schuck Antal:</i>	BESZÁMOLÓ AZ 1983. ÉVI SZAVALÓVERSENYRŐL	6
	KÖZLEMÉNY	6
	A VAKOK ÉLETE KÍNÁBAN	7
<i>Csikós Zsuzsa:</i>	UTOLSÓ BESZÉLGETÉS	8
<i>Dani Ferenc:</i>	EGY KÜLÖNÖS PÁRBESZÉD	9
<i>Lak István:</i>	ÖTVEN ÉV A SZÓRAKOZTATÓZENE SZOLGÁLATÁBAN	11
<i>Hubay Bertalan:</i>	VAKVEZETŐ KUTYÁT KINEK IGEN, KINEK NEM	13
	FELHÍVÁS ZENEI VERSENYRE	13
<i>Gerdelics Ferenc:</i>	TUDÓSÍTÁSOK	14
<i>Bacsik László:</i>	MAGNÓSOKNAK — MAGNÓRÓL	15
	ELEKTRONIKUS JEGYZETFÜZET VAKOKNAK	15
<i>Kiss Mihály:</i>	LÁTÁSSÉRÜLÉS ÉS ÖRÖKLŐDÉS	16
	VILÁGOT LÁTNAK VAKON	17
<i>Dr. Domonkos János:</i>	BÉCSI ÉLMÉNY	18
	A BUDAPESTI VAKOK ÁLTALÁNOS ISKOLÁJA	
	ÉS NEVELŐOTTHONA 8. OSZTÁLYOSAINAK	
	PÁLYAVÁLASZTÁSÁRÓL ÉS TOVÁBBTANULÁSÁRÓL	20
<i>Szonda Klára:</i>	„... OLY SZÉP, HALVÁNYKÉK A TENGER...”	20
	VIDÁM SAROK	21
	HIRDETÉSEK	23

A VAKOK ÉS GYENGENLÁTÓK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK
FOLYÓIRATA
FŐSZERKESZTŐ: DR. VAS TIBOR ELNÖK
FELELŐS KIADÓ: DR. BÓDI ISTVÁN FŐTITKÁR
SZERKESZTŐ: BARNA ZOLTÁN
MŰSZAKI SZERKESZTŐ: ORBÁN JÓZSEF
FOTÓ: LÉVAI ATTILA
KIADÓHIVATAL: BUDAPEST XIV., MÁJUS 1. ÚT 47. TEL.: 210-440

83 2820 Pátria Nyomda — Felelős vezető: Vass Sándor igazgató

HENTSCHEL. 1983. V. 2.

